Հ. Տ. ԱՐԻ 1761 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 16 ՏՐԷ 4382 — Հ. Տ. 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՋՐ. 12 ՐԷՊԻԼ, ԱԽԸՐ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ԻՐԵՆ ԴՐՈՒՅԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԳԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروملك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՌԱՔԱԼՈՒՄԻ ԳԻՆՈՒՑԻՆ

Մի Պարոյ համար [illegible]	160
[illegible]	80
[illegible]	40
Տարեկան	200
Վեցամսեայ	110
Օտար երկիրներ տարեկան [illegible]	56
[illegible]	28

Դիմում գրելու [illegible] Տնօրէնութեան վրայ և ամբողջութեան [illegible] կամ գրութիւն ես լսուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԴԻՊԵՐԸՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ.

Պալթիկեան գաւառաց ռուսացումը ռուս կառավարութեան գլխաւոր զբաղմանց մին է այժմ, ներքին գործոց մասին։ Ռուսիոյ պալթիկեան գաւառաց բնիկները գերման ցեղէն են, և չնորհիւ իրենց բարւոք կրթութեան, գերման գրականութեան և Գերմանիոյ մօտաւորութեան, հաստատ կը պահեն իրենց ազգութիւն իւր ամէն յատկանիշերով։ Ռուս հայրենասէրք տհաճութեամբ կը տեսնեն զօրաւոր գերման տարր մը Կարբուքեան սահմանաց մէկ փափուկ կէտին վրայ։ Գերմանիոյ հետ պատերազմի մէջ Ռուսիոյ այս գերմանազգի հպատակք Գերմանի՞ոյ թէ Ռուսիոյ կողմը պիտի բռնեն։ Գերմանական տարրութիւնք, հին ժամանակէ մնացեալ գերմանական վարչական դրութիւնք և գերման ազնուականութեան կամ երեւելեաց ազդեցութիւնը առաւելակշիռ են այս գաւառաց մէջ, և ի դերեւ կը հանեն ռուսական պաշտօնական և ընկերային ազդեցութիւններն։ Հետեւապէս, ռուս կառավարութիւնն իրեն կէտ նպատակի դրած է մի առ մի բառնալ պալթիկեան գաւառաց գերմանական դրութիւններն և ազդեցութիւնները։ Լուտերական կղերին քով, զօրաւոր օրթոտոքս կղեր մը հաստատած է՝ նոր և ճոխ եկեղեցիներով օժտելով, և կրօնափոխական ձեռնարկութեանց համար լիակատար ազատութեամբ զօրացուցած։ Ռուսերէնն և այլ ամէն ռուսական ուսումները պարտաւորիչ ըրած է Գերմանաց վարժարաններուն մէջ։ Բարձրագոյն վարժարանները բոլորովին իւր ձեռքն անցուցած է։ Կրթական, գրական և ասիականական վարչութեանց մէջ ռուսական օրէնքներն և դրութիւններն հաստատած է, կամ կը հաստատէ տակաւ առ տակաւ, և հիմակ ալ կ'ի՛մանանք Փեթերսպուրկէ թէ գերման ազնուականութեան գաւառական ժողովները կը լուծուին, և հաստակ ժողովներ կը հաստատուին, որոց մէջնցաւ ռուս կառավարութիւնն աւելի ուղղակէս կարենայ գործել։

* *

Ռուսիոյ գերմանատեացք, որք լեգէոն են, մեծապէս հրմատեցան ի լուր խիստ տնօրինութեան որ եղաւ Ռիգայի գերմանազգի քաղաքային խորհրդոյն դէմ։ Ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողք, Լիվոնիոյ կառավարիչը ներքին գործոց նախարարին խնդրուցած էր քաղաքական ինչ ինչ անպատշաճ ակնարկութիւններ զրոյ Ռիգայի քաղաքային խորհրդոյն դէմ։ Ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողք, Լիվոնիոյ կառավարիչը ներքին գործոց նախարարին խնդրուցած էր քաղաքական ինչ ինչ անպատշաճ ակնարկութիւններ զրոյ Ռիգայի քաղաքային խորհրդոյն Նստին մէջ չէրքէս Պէյ մը Նասրէտտին Շահին նկատմամբ անվայել խօսքեր ըրած լինելով պաշտօնէն զրկուած է։

* *

Քանի որ Պարսկաստանի վեհապետին անունն յիշեցինք, տեղն է դիտել տալու թէ անգլիական վաճառականութեան և ազդեցութեան աճեցուն յաջողութիւնը մեծաւ հոգածութեամբ կը դիտուի ռուս գործարանատերաց և դիւանագիտաց կողմէ։ Փեթերսպուրկէ առ Թաշկ ուղղեալ թղթակցութենէ մը կ'իմանանք թէ ելմտական նախարարութեան վաճառականութեան և արհեստագործութեան վերաբերեալ պաշտօնարանին մէջ այս խնդրոյ վրայ ժողով մը գումարուելով, որոշուած է խնդրել կառավարութենէն որ ի Պարսկաստան ռուսական արտադրութեանց ներմուծումը բացառիկ կերպիւ քաջալերուի, և այս նպատակաւ, Պարսկաստան զրկուած բամպակայ ապրանաց վրայ բամպակի մաքն ետ տրուի ռուս գործարանատերաց, այսինքն՝ Մոսքուայի տարաղագործարաններուն նոյն չնորհն ընէ կառավարութիւնն ինչ որ ցարդ կ'ընէր շաքարի գործարաններուն՝ արտածեալ շաքարին տուրքն ետ տալով արտածիչ գործարաններուն։ Այս կերպիւ ռուս գործարանատերք կարող կը լինին Պարսկաստանի մէջ Անգլիացիներէն աւելի աժան ծախել բամպակայ ապրանքները։

* *

Թէհրանի ռուս դեսպան Տոլկորուքի իշխանին հրաժարման Զարին կողմէ ընդունելութիւնն, որ պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ, տրամութեամբ կը լնու ռուս մամուլն, իբրեւ պաշտօնական խոստովանութիւն մը Ռուսիոյ ազդեցութեան տկարացման ի Պարսկաստան։ Սը Հէնրի Տրըմմնտ Ուոլֆ թէհրանի անգլիացի դեսպան կարգուած էր այնպէս ի ժամանակ մը երբ ռուսական ազդեցութիւնը գերակշիռ կը համարուէր հոն։ բայց անկէ ի վեր Մեծին Բրիտանիոյ դեսպանն իւր ռուս մրցակցին վրայ կարեւոր յաջողութիւններ տանելու բախտ ունեցաւ։

* *

Տարափոխիկ հարբուխը, զոր բժիշկներն Influenza կամ Grippe կ'անուանեն, ամենայն սաստկութեամբ կը ճարակի Փեթերսպուրկի մէջ, և Ռուսիոյ ուրիշ կողմերն ալ կը տարածի։ Թէեւ կ'ըսուի թէ 30-40 տարի յառաջ այսպիսի համաճարակ մը տեղի ունեցած է, բայց այսչափ սաստիկ հիւանդութիւն բնաւ չի յիշուիր։ Անոր յատկանիշերուն վրայ արուած տեղեկութեանց նայելով, մեզ ծանօթ Տանկին նման բան մ'է, և անոր պէս քանի մը օրեր կը տանջէ մարդը, բայց մահարեր չէ։ Զարէն սկսեալ, մեծ-դուքսեր, կայսերական գերդաստանի անդամներ, դեսպաններ, և ո՛չ միայն ազքատ ժողովուրդն այլ և բարեկեցիկ դասեր վարակուած են, և այս տեղեկութիւններն հեռագրող Թաշչի թղթակիցն ալ հազիւ քիչ մը ազատեցած և գրիչը ձեռք առած է՝ առանց հեռագրի չձգելու համար ընտանեան թերթը։ Ամէն տան մէջ հիւանդ կայ անպատճառ։ Շատ մը պաշտօնարաններու և գործարաններու մէջ աշխատութիւնք կիսովին կամ ամբողջովին դադարեալ են՝ պաշտօնէից կամ գործաւորաց հիւանդութեան պատճառաւ, և բովանդակ Փեթերսպուրկ չատ մեծամասնիկ կերպարան մը առած է։ Նոյմ. 30ին Ռիւպէնշթայնի և ընդ Նմին ռուսական երաժշտութեան յոբէլեանը կատարեցաւ, բայց յուսացուած փայլը չունեցաւ՝ տիրող համաճարակին պատճառաւ։ Ամէն օր ձմեռուան խիստ ցուրտերուն և սառնամանեաց կ'ըսպասէ, օրք միակ դարման են փեթերսպուրկի վատառողջ կլիմային։ Մոսքուայի և Թուլայի (Սիպերիա) երկոյ ուղեւորներ նոյն հիւանդութեան ճարակումը կը ծանուցանեն հաւասարապէս։

ՍԹԻՆԼԻ ԵՒ ԷՄԻՆ

Պելճիոյ թագաւորն, որ մեծաւ հոգածութեամբ կը դիտէր Պ. Սթենլիի արշաւանքն, և անոր տրամադրութեան ներքեւ դրած էր Քոնկոյի պետութեան նաւատորմիղ, հեռագիր մ'ուղղեց առ Պ. Սթենլի, ջերմաչէս շնորհաւորելով իւր ձեռնարկութեան յաջող վախճանն։ Այս հեռագիրը Պ. Սթենլի պիտի գտնէ ի Ծովեղը ինչնելուն պէս։

—Բարոյական փառքէն զատ, նիւթական յաջողութիւնք եւս կը պաշարեն զՊ. Սթենլի։ Լոնտոնի մեծամեծ դրամատունք և տպագրիչք հետաքրքիր են հրատարակելու այն գիրքն որով Պ. Սթենլի իւր արկածները պիտի պատմէ և իւր աշխարհագրական և ցեղագրական խուզարկութեանց արդիւնքը պիտի յայտնէ։ Արդէն կ'բուի թէ քանի մը հրատարակիչք ներկայացուցիչներ զրկած են ի Զանզիբար, հոն դիմաւորելու բախտաւոր երկրախոյզն, և ամենէն աւելի չահեկան առաջարկներ իրեն մատուցանելու։ Բայց միւս կողմէ ալ կը ծանուցուի թէ Պ. Սթենլի իւր գիրքն հրատարակելու իրաւունքն արդէն վաճառած է Սէմիսըն Լօ ընկերութեան, 40,000 անգլ. ոսկւոյ փոխարէն։ Նմանօրինակ առաջարկներ կը լինին Էմին փաշային, բայց մանաւանդ գիտական հրատարակութիւններ ընող տպագրիչներու կողմէ։ Լայպցիկի տպագրական մեծ տուն մը վաստակ իւր ներկայացուցիչը զրկեց ընդ առաջ Էմին փաշային ի Զանզիբար։ Կ'ըսուի թէ Էմին փաշա ժամանակաւ Թուրքիոյ մէջ ամուսնացած է, և թէ իւր կինն ու ընտանիքն երեսի վրայ ձգած է Սուտանի խորերը թաղուելուն առթիւ։ Եթէ սոյգ է, իւր ընտանիքն երջանիկ ընելու չափ արդէն հարուստ է Հասարակածային Աֆրիկէի նախկին կուսակալը։

* *

Պ. Սթենլի ձեռք ձգած է նամակ մը զոր 1888 տարւոյ աշնան ընդունած էր Էմին փաշա Սուտանցւոյ գԼԼ խաւորին զորավարէն՝ Էօմէր Սալիհէ։ Այս նամակ կ'երթայ Էմին փաշան բանտարկող ըմբոստ սպայից ձեռքն, որք Էօմէր Սալիհի երեք տուրհանդակները կը խոշտանգեն՝ Սուտանցւոց զինուորական ոյժին վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար, և ի վերջոյ բերան կը սպանեն զանոնք։ Էօմէր Սալիհ իւր նամակաւ կը յորդորէ Էմին փաշան Սուտանցւոց դիմադրին կողմն յարելու, յիշեցնելով այս վերջնոյն զարմանալի յաջողութիւնները։ Կը թուէ Սուտանցւոց դէմ ճակատող բանակաց պարտութիւնը, մանաւանդ անգլիացի Հիքս փաշայի հրամանաց ներքեւ գտնուող եգիպտական բանակին փճացումը, Կորսան փաշայի պարտութիւնն և մահն, Հապէշաց Ցավ հանենէս թագաւորին պարտութիւնն և մահն, և կը ծանուցանէ թէ Սուտանցի զօրքեր ցրուեալ են ամենուրեք, ի Հապէշասան, ի Սուաքին և ի Վասի-Հալֆա։—Պ. Սթենլիի ձեռքն ինկած են նաեւ երեք վերջին նամակները զոր Էմին փաշային զրկած էր եգիպտական ծառայութեան մէջ գտնուող անգլիացի Լրփիթն պէյ, կառավարիչ Կապոյտ Նեղոսի Նահանգին։ 1884 տարւոյ դարնան մէջ գրուած այս նամակներով, Լրփիթն պէյ կը ծանուցանէ Սուտանցւոց մեծ զօրութեան մը մերձենալն, և իւր զօրաց մէկ մասին դասալքութեան հակառակ, յոյս կը յայտնէ մինչեւ վերջը դիմադրելու։ Բայց վերջին նամակաւ կ'ըսէ. «Բանս լմնցաւ։ Իմ մարդիկս Սուտանցւոց կողմն անցան, որք վաղայաղորդ օրը կը տիրեն իմ գաւառիս։ Ձեզ կրնար երեւակայել թէ ի՞նչեր քաշեցի այս վերջին մի քանի աւուրց մէջ։ Նամակաբերս բերանացի տեղեկութիւն պիտի տայ ձեզ։ Կ'իմանամ թէ երբեք բանակ մը չէ կրած պարտութիւն նման Հիքս զորավարի բանակին կրած պարտութեան։ Իւր 16,000 զօրքերէն 52 հոգի միայն ազատած են և անոնք ալ վիրաւորեալ են ըստ մեծի մասին։ Ուշադրութիւն ընէք, զի լաւ զինեալ ութ-տասն հազար Սուտանցիք ձեր վրայ կը յառաջանան։ Ցուսալով որ ի մօտոյ իրարու հանդիպինք,

Ձերդ Ց. Լրփիթն

Լրփիթն պէյ յետոյ դիրի ինկաւ Սլաթին պէյի հետ միասին, և այս վերջնոյն մէկ նամակէն ասկէ յառաջ լեսափոխանք այս նոտայրջանին եւս մասնակցած չլինելով, նոր ընթերցութիւնք պիտի կատարուին։

* *

Անգլիակերտ Սեն Նաֆ-Դիլմատիոյ նահանգային ժողովոն քաղաքական միացումը Թրուսիոյ հետ, և Թիրոլի նահանգային ժողովոն քաղաքական միացումն, որով կը յանձնարարէ Թիրոլի հարաւակողմն իտալեան Թրենթինոյի մը կազմութիւնն իբրեւ իտալեան ուրոյն նահանգ։ Թիրոլի Գերմանաց և Իտալացոց մէջ հակառակութիւնն այժմ նոր ուժգնակ սաստիկ է։ Գրգռափ Պոհեմիոյ Զէհերուն և Գերմաններուն միջեւ, և Գերմանք ի Թիրոլ՝ ձանձրանալով այս պառակտումներէն՝ այն եզրակացութեան եկած են թէ «փոխադարձ հաճութեամբ՝ ամուսնացումը» լուծումն է, և հետեւապէս կը փափաքին որ Թիրոլի իտալական մասն իտալեան առանձին ժողով և կազմակերպութիւն ունենայ։ Աւստրիացի քաղաքագէտք ոմանք կը խորհին թէ պոհեմական խնդրոյ լուծումն եւս համանման եզանակաւ մը կրնայ գտնուիլ, Պոհեմիոյ չեխական մասը գերմանական մասէն անջատելով։

Բայց Զէհք, թէև իրենց մէջ պառակտեալ, մէկ մարդու մը պէս համախմբեն սա կէտի վրայ թէ Պոհեմիոյ մէջ Գերմանք օտարամուտ տարր մ'են, և չեխական հաստատութիւնք և մեր լեզուն պէտք է գերակշիռ տիրեն ընդհանրապէս Պոհեմիա։

* *

Փոլոնիոյ մէջ, ի Վլոցլաւէք, Փոլիքոմպի անուն մարդ մը մեռաւ 115 տարեկան։ Մանանոցեան եկեղեցական ծերութեան պատերազմց և Մեծին Նափոլէոնի ռուսական պատերազմին։ Դեռ անցեալ տարի արտին մէջ կ'աշխատէր։ Այս հայր 126 տարեկան մեռած է։ Իւր կղզայոց մին՝ 116 տարեկան։ Երեք քոյրեր կը թողու 102, 98 և 93 տարեկան։

* *

Անցեալները ծանուցինք թէ Աւստրիոյ գահաժառանգ Ֆրանց Ֆերտինանտ իշխանն արքունի Հոֆֆի գաստեր հետ նշանեալ խորհուրդ կայ։ Նոյն լուրն տուն գուած է այժմ, և նշանախօսութիւնը պաշտօնապէս պիտի հռչակուի փետր. ամսոյն։ Ռուսական գաժանա գահաժառանգին մանուկ առաջին տարեդարձէն ետքն։ Աւստրիոյ տպագրագրկոյրներն, արքունի սուի Մարիա Տորոթէա, թառն է Բլեմանթին իշխանուհւոյ, և հետեւապէս Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանն Աւստրիոյ տպագրագրկոյրներուն մերձեղարը կը լինի։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ԱՈՒՐՀԱՆԳԱԿ

Փարէզ, 4 դեկտ. — Փեթերսպուրկէ կը հեռագրուի առ Թաշ թէ Զարը թեթեւապէս հիւանդ է։ կը կարծուի թէ Փեթերսպուրկի մէջ տիրող համաճարակը Տանկ տենդն է։

—Փարէզ, 4.—Ֆերակոնին մէջ Պ.

16

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՑՈՐԱԿԱՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Վէրքէն արեան գիծ մը կը հոսէր միշտ։ Իւրպէն յարեց։

—Դու իր է գանգատելու պատճառ մը չունիս, Ֆէրնանտ։ Ասկից զատ, եթէ նոյն իսկ մեր մահացու թշնամին եղած ըլլար, մեր պարտականութիւնն է այլ ևս չյաղաղեցնել անոր գալուստը։

—Ճշմարի՛տ է, պատասխանեց կինը։ Եւ ցած ձայնով մրմնջեց։

—Ատուա՛ծ իմ, պաշտպանէ զիս։

Սպասաւոր մը ձիով Սէրտոն գնաց։ Երբ բժշկին տանը առջեւ հասաւ, սա իր պտոյտէն նոր վերադարձած, կառքէն վար կ'իջնէր։

Արկածն խմանալուն պէս, վերտին կառք նստաւ և Պէրժերոյի ճանբան բռնեց։

Կոմսն ու կոմսուհին սենեկին մէջ կը գտնուէին, հիւանդ մ'նկան քով, երբ տոքթորը ներս մտաւ։

Առանց յուզման չէր որ թշուառականը ոտք կը կոխէր այդ դղեկին մէջ ուր անպատուութեան արատ մը թողած էր, և վերտին կը տեսնէր այդ խուցն, ուր եօթը տարի առաջ, միևնոյն օրը, կոմսուհին՝ խելայեղ իր ոտիցը փարած էր չնորհ հայցելու համար։

Ներս մտաւ, թեթեւապէս գլուխը խոնարհեցուց, առանց նայելու ո՛չ Ֆէրնանտի ո՛չ Իւրպէնի երեսն, և ուղղակի անկողնոյն քով գնաց։

Կոմսուհին, աչքերը գետին խոնարհած, աւելի դժգոյն քան մանուկն որուն արիւնը կը հոսէր բաց վէրքէն, չըմմնեցին յենած էր։ Այլ եւս չէր մտածեր նօրէլի վրայ, այն վտանգին վրայ որուն կրնար մատնուիլ խեղճ տղան, արեանը վրայ որ կարմիր ներկած էր անկողինը։ միակ տեսարան մը կը նկարուէր իր աչաց առջեւ, նմանօրինակ գիշեր մը, Անտրէ Թիկնաթոռին վրայ։ մահաբեր, դուրսը ձիւն եւ ցուրտ։ Ծննդեան ծառը՝ ժապաւէններով զարդարուած եւ խաղալիկներով բեռնաւորեալ։ Իւրպէն՝ բացակայ։ Ռընօտիէռ՝ հեգնոտ, դաժան, անողոք։ ինք արտասուալից եւ խելացնոր։

Ոչինչ կը լսէր, բայց եթէ բժշկին խօսքերն որք կենացը մինչեւ վերջը պիտի հնչէին իւր ականջին։

«Կը սիրեմ զձեզ։ Ո՛չ ձեր գոհարեղէններն ու ո՛չ ձեր հպատութիւնը կ'ուզեմ, այլ զձեզ միայն։»

Եւ այդ մարդն էր զոր կը տեսնէր վերտին, այդ վայրկենին, նօրէլի՝ իր զաւակին՝ անկողնոյն վրայ հակած։ Ինչո՞ւ երկինք չէին ընկեր զայն։ Ուրեմն երկինք կը պաշտպանէի՞ն լրբութիւնն ու ոճիրը։

Վիլլատոն իր կինը կը դիտէր այդ վայրկենին։

Եւ Ֆէրնանտի ակնարկն, այն ակնարկը զոր ուղղած էր բժշկին վրայ, այնքան ակներեւ ցոյց կուտար իր ատելութիւնն, որ կոմսը սարսուռ մը ունեցաւ։

Բայց չէր կրնար հակնալ։

—Հարիւր մահն անոր կը վերագրէ, ըսաւ ինքնին։ այս պատճառաւ ահա կ'երկնչի անկից և կ'ատէ զայն։

Ֆէրնանտ զգալով որ ամուսինը զինքը կը դիտէր, աչքերը փակեց։

Ռընօտիէռ դէպ ի կոմսը դարձաւ։

—Բան մը չէ, ըսաւ։ անվտանգ հեղգուածք մը։ սակայն տղան չատ արիւն կորուսած է, բաւական ժամանակ տկար պիտի մնայ։ անհոգ եղիք։

Վէրքը կապած էր։ դեղագիր մը գրեց։

—Պէտք եղածն հիմա կը զրկեմ ձեզ, ըսաւ։ ուրն օրէն վէրքը կը գոցուի։ Եւ տեսէ՛ք, տիկին յարեց, խօսքը կոմսուհւոյն ուղղելով—ահա կենդանութիւն կ'առնու, զձեզ կը դիտէ և ձեզ կը ժպտի։

Ֆէրնանտ անկողնոյն մօտեցաւ և նօրէլը համբուրեց։

Այս միջոցին, Ռընօտիէռ Վիլլատոնի կը մօտենար։

—Պարոն, ըսաւ, պահ մը առաջ երբ դղեակ կը մտնէի եւ փանդակորմէն կ'անցնէի, ձիս՝ անպիտան կենդանի մը զոր շատոց մեկդի դնելու էի, գետին ինկաւ եւ կառքս չրջեց։ Ձիւնին մէջ նեռուեցայ ուրուն թանձրութիւնը պատասխանեց զիս ամէն վտանգէ։ Սակայն կառքս խորտակեցաւ։ կը համբ՝ք զիս Սէրտոն փոխադրել տալու ազնուութիւնն ունենալ։ Ուշ մնացած եմ արդէն։ Այնքան այցելութիւններ ունիմ, այնքան հիւանդներ կային դարմանելիք, որ առաւօտուն կանուխ մեկնեցայ տունէս եւ ճաշած ալ չեմ։

—Կառքս լծել կուտամ հիմայ, պարոն, ըսաւ կոմսը։

Եւ դուրս ելաւ հրամաններ տալու համար։

Ռընօտիէռ եւ Ֆէրնանտ առանձին մնացին։

Նօրէլ՝ արեան հոսումէն տկարացած՝ աչքերը փակած էր վերտին, և մօրն համբոյրներուն ազդեցութեամբ քնանալու երեւոյթ մը ունէր։

Բժշկին ու մանկամարդ կինը վայրկան մը իրարու երես նայեցան լռելեայն։ Եւ Ռընօտիէռ մրմնջեց ցած ձայնիւ.

—Եօթը՝ տարի կայ։

Ֆէրնանտ կրկնեց, իրր արձագանգ մը։

—Եօթը՝ տարի։ Խիստ դիշեր մը այս օրուան նման։

—Այո՛։ Բան մը պիտի հարցուցեմ ձեզ, միակ բան մը։

—Լռեցէ՛ք, պարոն։ Ձեր ներկայութիւնն իսկ ամօթահար կ'ընէ զիս։ Եւ բոլոր ատելութիւնս, վրէժխնդրութեան բոլոր տենչս սիրոս կ'ելլեն։

—Դուք վրէժ չպիտի լուծէք։ Վրէժ լուծելու համար, ամէն բան ձեր ամուսնոյն յայտնելու պիտի հարկադրուիք։ Եւ ես ապահով եմ, այնքան կը սիրէք ձեր իմացուած է արդէն թէ Լրփիթն պէյ դերութեան չէ դիմացած և մեռած է։

Էմին փաշա, ինչպէս Լրփիթն պէյ, Սլաթին պէյ և ուրիշներ, Կորսան զորավարի գործակիցներն էին, որք բանտն Խարթումի անգլիագիպտական կուսակալին կը կառավարէին Տարֆուրի, Կապրայ Նեղոսի և Սպիտակ Նեղոսի երկիրներն։ Ասոնց մէջ բախտաւորն է Էմին փաշան եւեթ, որ վերջապէս ազատ կը վերադառնայ յեւրոպա։

ԴԻՊԵՐԸՆ ԾԱՒՍՏԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.

Պոհեմիոյ նահանգային երեսփոխական ժողովոն մէջ ազգային վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ, այն առաջարկութեան վրայ թէ Գրակայի թանգարանին մէջ յիշատակարան մը դրուի ի պատիւ Պոհեմիացի նահատակ Յովհաննէս Հիւսի, որ իւր կրօնական և իմաստասիրական դաւադրաց ազատութեան համար զոհ եղաւ պապական տիրապետութեան։ Առաջարկին ոյժ տուին Տ.ր Դ. Կրեկր և Երիտասարդ Չեհ կուսակցութիւնն, և հակառակեցաւ ծեր Չեհ կուսակցութիւն։ Այս պահպանողական կուսակցութեան կողմէ ատատուածաբանութեան դասախօս մը դիտեց թէ Յովհաննէս Հիւս պէտք է նկատուի իբրեւ կաթոլիկ եկեղեցւոյ դէմ ընդդիմութեան մարմնացումն, եւ իբրեւ հրդիպ ջանն որ մոլորութիւն ուսերում մուծած է աստուրեան Տէրութեան մէջ։ Ասոր վրայ ժողովականք ոմանք ազատակեցին։ «Եթէ ձեզ մեռ, ա՛յսօր իսկ կրակի կուտայիք զՀիւս»։ Տ.ր Թ. Կրեկր պերճ բանախօսութեամբ մը ցոյց տուաւ որ եթէ Պոհեմիա չէ գերմանացած և իւր ազգային յատկանիշը պահած է՝ Յովհաննէս Հիւսի շնորհիւն է։ Հիւս պահեց չեհ լեզուն և անոն ճանաչեցաւ Պոհեմացոց պարտաւորութիւնն է Հիւսական լմնել։ Ասոր վրայ Քարլ Նեվերցենպերկ իշխան փոքրիկ մը յարոյց ժողովոյն մէջ, յիշեցնելով թէ ինք սերունդն է այն Ռոզենպերկներուն որոց նշանակը՝ վարդ կաթոլիկաց նշանակն եղած է Հիւսականաց դէմ պայքարին մէջ։ Իշխանն յարեց։ «Հիւսականաց մէջ պարկեշտ մարդիկ քիչ կային, և չատ չանցած ամէնքն ալ աւարաց խումբ մ'եղան»։ Յեսնելով խիստ ընդմիջումներն, իշխանն յարեց։ «Այո՛, և այսօր իսկ ուրախութեամբ ձեզ դէմ պիտի պարզէի, այս օրուան նոր-Հիւսականացդ դէմ, Նովոցենպերկներու կապոյտ և սպիտակ դրօշը։»

Նկատելով որ նահանգային ժողովոյ նստոյն մէջ գերման երեսփոխանք խմբովին բացակայ էին, Յովհաննէս Հիւսի վրայ սոյն վիճաբանութիւն կը ցուցնէ թէ նոյն իսկ Զէհերուն մէջ համաձայնութիւն չկայ։ Ցիշատակարանի առաջարկը մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ, բան մը որ Զէհերուն մէջ ազատական կուսակցութեան տկարութիւնը կը ցուցնէ։ Ցետ քուէարկութեան, նահանգային ժողովոյն նստաշրջանը փակեցաւ։ Գերման երեսփոխանք այս նստաշրջանին եւս մասնակցած չլինելով, նոր ընթերցութիւնք պիտի կատարուին։

* *

Ինանակերտի Սեն Նաֆ-Դիլմատիոյ նահանգային ժողովոն քաղաքական միացումը Թրուսիոյ հետ, և Թիրոլի նահանգային ժողովոն քաղաքական միացումն, որով կը յանձնարարէ Թիրոլի հարաւակողմն իտալեան Թրենթինոյի մը կազմութիւնն իբրեւ իտալեան ուրոյն նահանգ։ Թիրոլի Գերմանաց և Իտալացոց մէջ հակառակութիւնն այժմ նոր ուժգնակ սաստիկ է։ Գրգռափ Պոհեմիոյ Զէհերուն և Գերմաններուն միջեւ, և Գերմանք ի Թիրոլ՝ ձանձրանալով այս պառակտումներէն՝ այն եզրակացութեան եկած են թէ «փոխադարձ հաճութեամբ՝ ամուսնացումը» լուծումն է, և հետեւապէս կը փափաքին որ Թիրոլի իտալական մասն իտալեան առանձին ժողով և կազմակերպութիւն ունենայ։ Աւստրիացի քաղաքագէտք ոմանք կը խորհին թէ պոհեմական խնդրոյ լուծումն եւս համանման եզանակաւ մը կրնայ գտնուիլ, Պոհեմիոյ չեխական մասը գերմանական մասէն անջատելով։

Բայց Զէհք, թէև իրենց մէջ պառակտեալ, մէկ մարդու մը պէս համախմբեն սա կէտի վրայ թէ Պոհեմիոյ մէջ Գերմանք օտարամուտ տարր մ'են, և չեխական հաստատութիւնք և մեր լեզուն պէտք է գերակշիռ տիրեն ընդհանրապէս Պոհեմիա։

* *

Փոլոնիոյ մէջ, ի Վլոցլաւէք, Փոլիքոմպի անուն մարդ մը մեռաւ 115 տարեկան։ Մանանոցեան եկեղեցական ծերութեան պատերազմց և Մեծին Նափոլէոնի ռուսական պատերազմին։ Դեռ անցեալ տարի արտին մէջ կ'աշխատէր։ Այս հայր 126 տարեկան մեռած է։ Իւր կղզայոց մին՝ 116 տարեկան։ Երեք քոյրեր կը թողու 102, 98 և 93 տարեկան։

* *

Անցեալները ծանուցինք թէ Աւստրիոյ գահաժառանգ Ֆրանց Ֆերտինանտ իշխանն արքունի Հոֆֆի գաստեր հետ նշանեալ խորհուրդ կայ։ Նոյն լուրն տուն գուած է այժմ, և նշանախօսութիւնը պաշտօնապէս պիտի հռչակուի փետր. ամսոյն։ Ռուսական գաժանա գահաժառանգին մանուկ առաջին տարեդարձէն ետքն։ Աւստրիոյ տպագրագրկոյրներն, արքունի սուի Մարիա Տորոթէա, թառն է Բլեմանթին իշխանուհւոյ, և հետեւապէս Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանն Աւստրիոյ տպագրագրկոյրներուն մերձեղարը կը լինի։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ԱՈՒՐՀԱՆԳԱԿԻ

Փարէզ, 4 դեկտ. — Փեթերսպուրկէ կը հեռագրուի առ Թաշ թէ Զարը թեթեւապէս հիւանդ է։ կը կարծուի թէ Փեթերսպուրկի մէջ տիրող համաճարակը Տանկ տենդն է։

—Փարէզ, 4.—Ֆերակոնին մէջ Պ.

Դեպ ի անկողինը դարձաւ։ մանկիկ նօրէլ փիրնքը կը դիտեր, աչքերը գամուած երկոքին վրայ։

—Բարը, իսկապէս ինչպէս ես։

—Լաւ մ'եմ։

—Կրնայ ըլլալ որ լաւ ըլլայ։ բժիշկը։ Բայց անհոգ եղիք։ գործերին մէջ շուտով կը մոռնան, եւ արդէն բան մը չէ հակցած։

Դրան ետեւէն չուկ մը լսուեցաւ։

—Վիլլատոն ներս մտաւ։

Քիչ մը գունատ էր և կասկածոտ ակնարկ մը ուղղեց տոքթորին ու Ֆէրնանտի վրայ։

Ռընօտիէռ պարարութեամբ կը հանդուրժէր այդ ակնարկին։ Իր կեցուածքին մէջ ծայրայեղ լրբութիւն մը կար։

Իսկ Ֆէրնանտ՝ մանկան անկողնոյն վրայ հակած կրնան ամուսնոյն դարձուցած էր։

Այս կերպով ժամանակ կ'ունենար դէմքը չտեսնելու և ինքզինքը գտնելու։

Զարձգարար համբուրեց զաւակը։

Կարծես կ'ուզէր, ամէն բանէ առաջ, անոր ներողամտութեանը արժանանալ։

Վիլլատոն, վայրկեան մը առաջ սենեկին դրան առջեւ հանդիպելով, Ռընօտիէռի ու Ֆէրնանտի խօսակցութեան մէկ քանի բառերը լսած էր, ո՛չ թէ յստակ կերպով, այլ կիսաւոր պարբերութիւններով, որք իր ականջին հասած էին, երբ Ռընօտիէռ կամ Ֆէրնանտ խօսած ժամանակներն երեսներն դրան կը դարձուէին։

(Շարունակելի)

Մարսել Պարթ առաջարկութիւն մը մատոյց, որով կը խնդրէ Հանրապետութեան Նախագահին, նախ քան թոռներդարանի անդամոց և հանրային պաշտօնեից դէմ ուղղեալ լրագրական վատահամբաւութիւններն ենթարկել պատժական դատարանաց իրաւասութեան, փոխանակ երդուելոց առ ի դատելու, որպէս ցարդ։

—Փարիզ, 4։— Միլան թագաւորը ներկայացաւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Սիֆլէրի, և դիտաւորութիւն յայտնեց ի Փարիզ բնակելու որպէս պարզ անհատ, առանց քաղաքական եղելութեանց խառնուելու։

—Փարիզ, 4։—Անգլիական ընկերութիւն մը Ֆրանսայի հանրային շինութեանց նախարարութեան մատոյց ծրագիր մը, որով արտօնութիւն կը խնդրէ Մանչի ծովուն վրայ կամուրջ մը շինելու ընդ մէջ Ֆրանսայի և Անգլիոյ։

—Լոնդոն, 4։— Սրճեռարդ Օտեսայէ հեռագիր մը կը հրատարակէ, ծանուցանող թէ նոր յաւելում մը պիտի լինի Սեւ ծովու ռուսական նաւատորմին վրայ, և կաւկասեան զօրքերը ծովու ճամբով պիտի ղրկուին Ռուսիոյ հարաւային և արեւմտեան սահմանաց վրայ։

—Լոնդոն, 4։—Լեմին փաշա և Պ. Սթէնլի այսօր հասան Պակամոյօ, քաղաք արեւելեան Ափրիկէի, ընդ գերմանական իշխանութեամբ։

—Վիեննա, 4։— Աւստրիոյ եկեղեցական նախարարն հաւանեցաւ որ պուլկարական փոխառութեան արժեթուղթերը Վիեննայի Սակարանն ընդունուին։

—Փեթերսպուրգ, 4։— Պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պ. Պիւցով թէհրանի ռուս դեսպան կարգուած է, և Պ. Օնու՝ Աթէնքի դեսպան։

—Հռոմ, 4։—Տքթ. Ռաթածզի, որ իտալեան կառավարութեան ներկայացուցիչն է Եթիովպիոյ Մենելիք թագաւորին թագադրութեան հանդիսին, պաշտօնապէս գրած է թէ ռուս Պ. Մարքով զէնքեր նուիրեց Մենելիք թագաւորին և առաջարկեց որ Եթիովպական դեսպանութիւն մը ղրկուի Ռուսիոյ արքունեաց։ Բայց Մենելիք մերժեց, և Պ. Մարքով մեկնեցաւ։

—Պեռլին, 4։—Փեթերսպուրգի սը-լաւական բարեսիրական ընկերութիւնը 6,000 ռուբլ ղրկեց չեռնակորացի գաղթականաց համար։

—Ռուսչուքը, 4։—Նախագահ Հարրիսընի պատգամաւորին, որ թոռներդարանի բացման առթիւ կարգաւորուեցաւ, կը յայտարարէ թէ Անգլիոյ և Ամերիկայի միջեւ ծագած խնդիրք կարգադրման ճամբու մէջ են, և կամ առկախ կը մնան։ Գերմանիոյ հետ ևս յարաբերութիւնք լաւ են։ Հպատակութեան խնդիրն երկուց կառավարութեանց համար գոհացուցիչ կերպիւ կարգադրուած է։ Եկամտայոյն 57 միլիոն տոլարի հասութից առաւելութիւն կը ցուցնէ, և հետեւապէս տրոց և մանաւանդ մաքսատրոց զեղչ մ՚ընել կարելի է։

—Դանուբ սկսած է սառիլ, և նաւարկութիւնը մէկ քանի օրէն կը խափանի բոլորովին։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖոռԷրլանդ (Vaterland), Վիէննայի հռոմէական դլխաւոր թերթը լիովին համամիտ կը գտնուի Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքի այն շրջաբերականին որ կը դատապարտէր և կ՚արդելուր դրամ-ժիտի սովորութիւնը։ Արդարև կը յարէ կաթոլիկ թերթը, ամուսնութիւնը, պէտք է բարոյական հաստատութիւն մը ըլլայ և ո՛չ թէ դրամ ընդունելու միջոց մը։ Սակայն, ասով հանդերձ, ամուսնութիւնն իր բոլոր արժանաւորութեան, իր բոլոր սրբութեան մէջ պահպանելու համար Հայոց Պատրիարքին չանքերը ապարդիւն պիտի մնան, կըսէ ՖոռԷրլանդ, վասն զի, դժբաղդաբար, դրամագլուխն որ ամենայնի տէր է այժմ, յոյժ նպաստաւոր է դրամ-ժիտով ամուսնութեանց։ (Մանկէոն)

Խորին ցաւօք կը ծանուցանենք թէ լրագրոյս խմբագիրներէն Լեւոն Եփ. Բաշալեանի կրտսեր եղբայրը՝ ՏԻՐԱՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ յետ սակաւօրեայ հիւանդութեան իւր մանկանացուն կնքեց այս գիշեր ի տասնեւինամեայ ծաղկի հասակի։ Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, շաբաթ, ժամ 5ին, ի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Սկիւտարի ուստից մայրմնը պիտի փոխադրուի դիւղին գերեզմանատունը։

Հանգուցեալը բարեկիրթ և ուսեալ երիտասարդ մին էր, ազնիւ ձիրքերով օժտեալ, դեղեցիկ ապագայ մը ունենալով իւր առջեւ։

Խմբագրութիւնս իւր խորին վըշտակցութիւնը կը յայտնէ Բաշալեան ընտանեաց այս դառնաղէտ կորստեան համար։

ԴԱԼՖԱՑԵԱՆ ՈՐՔԱՆՈՑ

Յառաջիկայ կիրակի օր, Նոյ. 26, ԴալֆՖաեան Որքանոցին 2ԿԷ տարեդարձի առթիւ Սմանն. Սրբազան Պատրիարք Հօր հրամանաւ գիշերս բարեխոսութիւն քարոզիչ՝ Արժ. Տ. Յակոբ Ծ. Վարդապետ Աշտարակեցի է յատուկ Ս. Պատարագ մատուցանել և պաշտօն կատարել ի Ս. Մատենադարանի եկեղեցւոյ ի հանդիսաւոր հաստատութեան հանգուցեալ բազմերախտ հիմնադրին և համայն բարերարաց ննջեցելոց։ Յետ աւարտման Ս. եկեղեցւոյ, Որքանոցին մէջ տեղի պիտի ունենայ տարեկան սովորական խաչհանդիսան։

Յուսալով որ, ամէն բարեսէր Ազգայինք նոյն օր իրենց Պատրիարքութեամբ պիտի հաճին մասնակցիլ հաստատութեան վաստակիր պատասխանատուներն, կը փութամ այժմէն մատուցանել խորին շնորհակալութեան հաստատին։

Որով մնամ յաւէտ շնորհապարտ

ԵՐԱՆՈՒՇԻ ՊԱՏՐԱՊԵՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Տեսուչ Մայր Գոլֆ. Աղջկանց Որքանոցի

1889 Նոյ. 23 Խասգիւղ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի Նպաստ Խասգիւղի Ս. Ներսէս եան վարժարանին կազմակերպեալ թատերական ներկայացումն, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի, ի Նոր Թատրոն Բերայի, մեծ փայլ և յաջողութիւն կը խոստանայ։ Ներկայացման կրթասիրական նպատակն ինչպէս նաեւ Պ. Ադամեանի և այլ արուեստագիտաց մասնակցութիւնը կը-կին գրգիռ մը եղած են ազգայնոց՝ սիրայօժար ընդունելու իրենց ղրկըուած տոմսերն։ այժմէն գրեթէ բոլոր օթեակք ու թիկնաթոռք վաճառուած են, և եթէ այդ չքեղ ներկայացման ներկայ գտնուիլ փափաքողներ կը գտնուին տակաւին, փութալու են ապահովել իրենց տեղերը։ Մինչեւ կիրակի թերեւս ժամանակն անցած ըլլայ։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

—

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Դ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ 21րդ թերթն որ կը հասնի մինչեւ élancement բառը։ 471

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆԵՆԵՐ

Իւլսյի առաջին աստիճան տրուեցաւ Հ-ՀՀ-Կ-Լ-ԹԱՆ Դ-ասնի քաղաքացիներէն ձէմալ պէյի։

—

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ գերմանացի դերասանը Պ. Պլայերէստերի և Վասիկանի անգլիական դեսպան Սիմոնս զօրավարին։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Զ. զօրաբանակի առաջին բժիշկ դնդապետ Իպրահիմ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ նոյն զօրաբանակի կեդրոնական հիւանդանոցին առաջնակարգ բժիշկ տեղակալ-դրնդապետ Ասպի պէյի և չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ նորա օգնական Իպրահիմ Շեվգը պէյի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն զօրաբանակի 43րդ գնդի 4րդ վաշտին բժիշկ հազարապետ Յովսէփ էֆէնտիի և 11րդ վաշտին բժիշկ հազարապետ Արթին էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն զօրաբանակի հեծելազօրաց 32րդ գընդին դեր-հազարապետ Տիրան էֆէնտիի և 41րդ գնդի 3րդ վաշտին բժիշկ դեր-հազարապետ Սիմոն էֆէնտիի։

—

ԹՈՒՐԲԻՆ ԵՒ ՇՈՒԷՏ

Օսքար թագաւորը Կ. Պոլսոյ շուէտական դեսպանին միջոցաւ շնորհակալութիւն յայտնած է առ Վեհ. Սուլթանն այն սիրալիր ընդունելութեան համար զոր հաճած էր ընել Ֆրէյա մարտանաւուն հրամանատարին և սպայից։

—

Պ. ՕՆՈՒԻ ՅԱՋՈՐԴ

Քօրֆուի ռուսական ընդ. հիւպատոս Պ. Եատովսքի Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան խորհրդականի պաշտօնին կոչուած է Պ. Օնուի տեղ, որ ինչպէս յայտնի է, Աթէնքի դեսպան անուանուած է։

Պ. Եատովսքի ծանօթ է ի Կ. Պոլիս ուր ռուսական դեսպանատան երկրորդ քարտուղարութիւնը վարած է Լօպանոֆ իշխանին դեսպանութեան ժամանակ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ

Սկիւտարէն Զամլըճա շինուելիք երկաթուղոյ յատակաձեւն Սպարապետի Դուռը ղրկուած է որպէս զի քննուի ռազմագիտական տեսակէտով, որովհետեւ կը խորհուի այդ գիծն երկարել մինչեւ ի Պոլու և անտի Էրէյլի, ընդ ամենն 300 միլիօնեղբ երկայնութիւն։ Ծովային նախարարութիւնն որ կը շահագործէ Էրէյլիի ածխահանքերն, յայտարարած է թէ ինք ո՛չ միայն չընդդիմանար այսպիսի երկաթուղւոյ մը շինութեան, այլ և գոհ կը մնայ միայն պայման մը դրած է՝ որուն համեմատ երկաթուղին ճիւղ մը ունենայ մինչեւ ածխահանքերը, գլխաւոր գծին հետ հաղորդակցող։

Սոյն շինութեանց մենաշնորհն, ինչպէս յայտնի է, տրուած է Սկիւտարի կառավարիչ Պահրի փաշայի։

—

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ելմտաղոյցի յանձնաժողովն երէկ ևս ի նիստ դումարեցաւ։ Ի Բ. Դուռն ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և ի ներկայութեան Ներքին, Դատական, Ելմտական և Առևտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Վեհ. Նախարարաց։

—

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Քալիչէ երէկ գիշերքան և չորս հրաւիրելոց հայկերոյթ մը տուաւ դեսպանատան մէջ։ Հրաւիրեալք էին օտար դեսպանք ոմանք և դեսպանատանց պաշտօնեայք։

—

ԶԻՒՆԷ ՊԷՑ

Հռոմի օսմանեան նոր դեսպան Զիւնա պէյ մէկ քանի օրէն Պէլկրատէն մայրաքաղաքս պիտի դայ, ասկից անմիջապէս իւր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

—

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վերոտին խնդիր եղած է, կ՚ըսէ Լ. Հէրալտ, ընդել ելմտական նախարարութիւնն ժողովը։ Այս մտօք առաջարկութիւն մը մատուցուած է նախարարաց խորհրդոյն։ Եթէ յիշեալ ժողովոյ ընդունելի որոշուի, անոր պաշտօնը պիտի կատարեն Մալիէի դիւանապետք, այդ նախարարութեան խորհրդականին նախագահութեամբ։

—

ՇԷՐԻՖ ՊԷՑ

Փարիզու օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ կարգուած է Պրիւսէլի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Շերիֆ պէյ, որ միանգամայն կը պահէ իւր առաջին պաշտօնը։

—

ԲԵՐԱՑԻ ԿՈՂԱՐԱՆԸ

Պոլսոյ կողարանին պատօնատէրը Բերայի կողարանին մենաշնորհն եւս խնդրած է։ Թէպէտ կիմանայ թէ որոշուած է տալ այդ մենաշնորհն հիմնական նպաստաւոր պայմաններով։ Թուրք թերթերը երկրին օգտակար կը գտնէ այս որոշումն, բսելով որ Բերայի կողարանն արդէն բարւոքման կարօտ և նորոգութիւնն ալ երկար ժամանակէ ի վեր որոշուած էր։

—

ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ ՅՈՊԱՆ

Այս աւուր Հ-ՀՀԷ-ի մէջ կը կարդանք թէ նախնական ատենի կողմէ, տպարանատէր Մարդարեան Վահրամ էֆէնտիի դէմ տրուած որոշումն, ի մասին առանց հրամանի գրքերու հրատարակութեան, նախընթաց օր քննուեր է վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին առջեւ։ Ատեանն, ըստ տրամադրութեան 10րդ յօդուածի երկրորդ մասին տպարաններու օրինաց և 138րդ յօդուածի Պատժական օրինաց, դատապարտած է Մարդարեան Վահրամ էֆէնտին յիսուն ոսկւոյ տուգանաց և իւր տպարանի փակման։ Դատարանին այս որոշումը ՀՐԷՐՈՎ վերաքննութեան ենթարկելի է։

—

ԾՈՎԱԿԱԼ ԲԷՅԷՐՈՅ

Սեւ ծովու ռուսական նաւատորմին հրամանատար ծովակալ Բէյէրով երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Սեվաստոպոլէն։ Ծովակալը թոքատապ ունենալով, բժիշկք պատուիրած են նմա ձմեռը տաք երկիր մը անցնել։ հետեւապէս քանի մը օր միայն պիտի մնայ ի Կ. Պոլիս եւ յառաջիկայ շաբթու Գահիրէ պիտի ուղեւորի ձմեռն անդ անցուցանելու համար։

—

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐԻ ՇՈՒԳԵՆԱԻՔ

Ծովային նախարար Հասան փաշա նը-կատողութեան առնելով Ոսկեղջիւրի շրջեանաւուց վիճակն, որով ժողովուրդը մեծամեծ դժուարութիւնց կը հանդիպի, մանաւանդ ձմեռն, երեկոյեան շրջանաւներու երթեւեկութեան ատեն, հրամայած է նոյն շրջանաւուց վարչութեան՝ այնպիսի միջոցներ ձեռք առնուլ որովհետեւ կարելի ըլլայ ապահովել ժողովրդեան անդորրութիւնն ու գոհունակութիւնը, եւ յետ այսորիկ ուշադրութիւն ընել տեղի չտալու համար ժողովրդեան ամենափոքր դանգատանաց։

—

ԱՆԱՍՆՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը շրջաբերական մ՚ուղղելով ծանոյց ամէն կողմ որ երբ անասնոց հիւանդութիւն երեւան եկէ, իւրաքանչիւր կառավարական պաշտօնեայ իրմէ վեր գտնուող պաշտօնեային եւ այսպէս կարգաւ մինչեւ կուսակալին իմաց տրուի քսան չորս ժամու մէջ։ Կուսակալն եւս, այդ դէպքն ամենէն մօտ գտնուող զինուորական կամ քաղաքային անասնաբոյժին իմաց տալէ և հարկ եղածն ի գործ դնելէ յետոյ, պարտաւոր պիտի ըլլայ իսնդիրը տեղեկագրել Ներքին գործոց նախարարութեան։

—

ՁԻՒՆԸ

Այս գիշեր երկրորդ անգամ ըլլալով ձիւնեց ի Կ. Պոլիս, բաւական առատօրէն։ Կէս գիշերուան մօտ, մայրաքաղաքս ծածկուած էր ձեան սպիտակ քօղով մը, զոր առաւօտեան մօտ տեղացող անձրեւք եւ կան հալեցուցին։ Ներկայ ձմրան մէջ առաջին անգամ ձիւնած էր չորեքշաբթի առաւօտ, բայց նոյն օրն եւս հալած էր իսկոյն, առանց իսկ գետինը ծածկելու։

Սպարապետութեան կողմէ այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ կը հրատարակուի պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ Սկիւտարի հրկիզելոց զինուորական մասին համար կազմեալ յանձնաժողովը յառաջիկայ հինգշաբթի օր պիտի փակէ իւր հաշիւները, հետեւաբար անոնք, որք ցարդ ստացած չեն իրենց նպաստները, պարտին մինչեւ նոյն օրը դիմել նպաստատուցեալ յանձնաժողովին։

—Մէկէմիա Բէկլիվանի դատը վաղը պիտի տեսնուի Եղեռնագատ ատենին առջեւ։

—Երէկ առաւօտ Գարաքէօյի կամուրջին տախտակամածը սառած ըլլալով անցնողներէ մեծ մասին ոտքը սահելով ինկան և ի միջի այլոց բեռնակիր մը, որ տակառ մը բեռցած էր, գետին ինկաւ և մէկ թեւը կոտրեցաւ։

—Շուէտական Ֆրէյա մարտանաւուն հրամանատարն երէկ Մեծ շուկան այցելեց ընկերակցութեամբ կոյս։ Թիւնապահի մը։

—Պոլսոյ նաւահանգիստէն Դանուբ ուղեւորող շոգենաւք այլ եւս սարքնք չեն առնուր, որովհետեւ յիշեալ գետը սառիլ սկսած է։

—Ամսոյս 12ին Հանեայի մէջ տեղի ունեցեր է Պետական Որդեգրոց ամենամեայ Ամարէաս էֆէնտի Քօրասիսի ամուսնութիւնն Կրէտէի աւտարիական ընդհ. հիւպատոսին աղջկան հետ։ Հարսանեաց գտնուեր են Շաքիր փաշա, Ճէվատ փաշա, և այլ երեւելիք։

—Օսմանեան առագաստանաւ մը որ փայտ բեռցած Պիրէոնէն Իզմիր կ՚երթար, փոթորկի բռնուելով ընկղմեր է։ Նաւապետն ու նաւասիք յաջողեր են ազատիլ լողալով։

—Պէրլինէն կը գրեն թէ քսան օրէ ի վեր ցուրտն սկսած է և մէկ քանի օր առաջ ալ Լիբանանու լերանց վրայ ձիւն տեղացեր է։ Վերջին օրերս ընկղմի մեծութեամբ կարկուտ տեղացեր և տուներու ապակիները խորտակեր է։

—Շքորոյի աւստրիական հիւպատոս կարգուած է Պ. Հէյքէլ և Բ. Դուռը վաւերացուցած է սորա պաշտօնը։

—Խասգիւղի մէջ կին մը մեռած է երկու ապտակով։ Այս կին Բէլլալ Սահակ անուն մարդու մը հետ առեւտուրի առթիւ կռուի կը բռնուի և Սահակ երկու ապտակ կը զարնէ կնոջ, որ չորս հինգ ժամ յետոյ կը մեռնի հակառակ բժշկաց անմիջական դարմաններուն։

—Փ. զօրաբանակի թնդանօթաձիգ զօրաց կիսարաձնի զօրավար Իսմէթ փաշա մինչեւ պաշտօնով Սէլանիկի զօրաբաժինը փոխադրուած է։

—Կայս. հրամանաւ զինուորական նուագածուաց խումբերուն մէջ, բաց ի Թամբուր հաշէր կոչուած մեծ թմբուկներէ, սուլիչի ձեւով փոքրիկ սրինգներ եւս պիտի գտնուին։

—Սուրիական Տրիպոլէն կը գրեն թէ տանին, որ անդ սովորական է, տակուին անհետացած չէ կախառակ օգտերու ցրտութեան եւ բազմաթիւ անձինք բռնուած են այդ հիւանդութենէն։

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ԵԱՂՈՒԲԵԱՆ, Վիայեալ Բարձր. Բժշկական Համալսարանէն, կինդունի իրեն դիմող հիւանդներն իւր բնակարանին մէջ Բերա, Շէյլի փողոց, թիւ 21, ամէն օր դէս օրէն մինչեւ ժամ 3, բաց Երեսպաթոց։ Ուրբաթի օրերը ձրիաբար կը դարմանուին աղքատ հիւանդները։

Երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը կը գտնուի ի Պոլիս Պահնէ Գարու, Ալիքեան դեղարան, ժամ 3 էն 5 (Ը. Ե.)։

ՏՊ. ԵԱՂՈՒԲԵԱՆ մասնաւորապէս կը դարմանէ սրտի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մորթի եւ ծննդական գործարանաց վերաբերող ախտեր։ 917

Ա Զ Դ

Աբդուլլահ Եզէֆ-Ռուֆկոյ Ընդերքեան

կը ծանուցուի պատուարժան հասարակութեան թէ Հունգարիոյ երկաթուղեաց վարչութենէն առնուած տեղեկութեանց համաձայն՝ Արեւելեան Ճեպընթաց կառախումբն որ վաղը (չարաթ, 25 Նոյեմբ.) երեկոյեան ժամ 4 ին Կ. Պոլիս պիտի հասնէր, չպիտի գայ, Վիէննայի ու Բէլգրատի միջեւ առատ ձիւն դիզուած ըլլալուն պատճառաւ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ

Օսմ. կայս. Պանքային Պոլսոյ մասնաճիւղը Էսկի Զապթիյէ Ճատուէսի փողոցի Թոմսոն խանին մէջ գրասենեակ մը բացած է, հանդերձ վաճառատուներով, որք մինչեւ Պանքայի պիտի ծառայեն ապրանաց համար որոց փոխարէն Պանքան պատրաստ է փոխատուութիւններ ընել։ Յիշեալ գրասենեակը կ՚ընդունի նաեւ ընթացիկ հաշիւներ և կը կատարէ Պանքայի վերաբերեալ գործողութիւններ։ 911 5—8

ԼԷԹԱՅԻՑ ԱՍԱՐ

ՄԱՍՆ Ա. ԵՒ Բ.

Տէր Էֆէնտիներ

Արիկեան Մեծ. Միհրան էֆէնտիի սոյն գործն Ազգ. Ուսմն. Որորդէն ի վարուց հետէ յանձնարարեալ ըլլալով, ի մէջ այլոց Ազգ. Կեդր. վարժարանի և Միսգեալ ընկերութեան գլխաւոր մէջ ընդունուած է և Բերայեանէ յետոյ կը տրուի։ միայն է իւր տեսակին մէջ քանի որ կը պարունակէ տղայոց համար հասկնալի հետաքրքրական վէպեր, և իւրաքանչիւր գասի ներքեւ բառերուն հնչումն և իմաստը նշանակուած է։ Գինն է 60 փարա Ա. մասի բէ՚ոնա գրուին ալ հրատարակուած է և գինն է 60 փարա։ 920 1—2

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 24 Նոյեմբեր

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Մրեկ երեկոյ գոց. (Փաց.) Սերի	19	12
Գիշերայն գոցուելէն վերջը »	19	12
Բերայի մէջ »	—	—
Առաւօտուն բացուելեաց »	19	13
Պէս օրին »	19	13

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼԻ ՏԱՓԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	47	7
Այս առաւօտ	47	3
Պէս օր	47	3

ԷՆԹԱՑԵՔ ԱՐԺԵԹԹԵՐ

Գոհարաւութիւն	Ա. Սերի	35	30
»	Բ. »	22	15
»	Գ. »	19	13

ԲԱՓԵՆՏԱՅԻՆ

Սօսիէթէ գէներալ	Ադգ. Լ.	4	28
Գրէտիթ գէներալ	Օսմ. »	8	31
Վանք աք Գէնս	» »	7	17
Սօս. Շանտ է վիլէօր	» »	4	37
Թրամուէյ	» »	482	1/2
Բանքէի երկաթուղի	Ֆր.	75	25
Սպրկասիոն աք Բրիօրիթէ	»	—	—
Լասմենթուղի Լիվրիօմի		126	1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ՂԲԼ.	...	100
20 Ֆրանքոց	»	...	87 30
Անգլիական ոսկի	»	...	110 30
Իմպերիալ	»	...	90 20
Ֆրէսկոյ	»	...	51 10
Լուպլի թիզադրամ	»	...	8 51
» արծաթ	»	...	77 25
Մէջ. արծաթ (տարբ)	»	...	108 12
Վէնցոց	»	...	108 10
Հունգոց	»	...	108 10
Մէճիտիէ	»	...	100
Թասֆիրէ	»	...	7 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 5 Դեկտեմբեր ժամ 4 վայր. — Երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87	72 1/2
» » 4 1/2 %	105	45
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սերի Դ.	17	65
» Սմանեան երկաթուղի	76	50
» Լեմիի բանկեթուղիք	—	—
Ռանք Օթոման	585	
Գրէտիթ Լիոնէ	687	50
Իտալական Ռանթ 5 %	94	85
Հունական 5 %	չկայ	
Բրիօրիթէ Թիւրք	488	75
Եգիպտական միացեալ	466	25
Պանք տը Բարի	807	50
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	397	75
Պուէնոս Այրէսի Ընդ.	2300	
Լէք Լանտրայի վրայ	25	28

Լոնտոն, 5 Դեկտեմբեր ժամ — Վայր — Երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ	97	5/16
Օսմ. » Սերի Դ.	17	5/8
» » » գոց	—	—
» » » Ա	36	1/4
» » » Բ.	22	5/8
» » » Գ.	17	9/16
Փոխառութիւն 7	100	3/4
Պանք Օթոման	11	5/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ	93	13/16
» առանձ. բրիվիլէժիէ)	103	
Ցարյա Ռուսիէ	82	1/2
Տօսմանիայ փոխառ. բարիզ	102	1/16
Հունական 5 %	93	3/4
Մոնթէալ »	78	
Իռուսական 1873	—	
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	28 1/2

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 5 Դեկտ. ժ. — վ. — Երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87	70
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	17	92
Օսմանեան երկաթուղի	—	—
Եգիպտական միացեալ	466	56

Վիէննա, 5 Դեկտ. ժամ — Վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	39	50
» Լեմիի բանկեթուղիք	116	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118	60

Պերլին, 5 Դեկտ. ժամ — Վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	37
Բուպլ թիզադրամ	216	1/2
Օսմանեան երկաթուղի	84	

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ

ԲԵՐԱՑԻ

ԸՆԴ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՎՍԵՍ. ՈՒՆԶԵԱՆ ՍԲԻԿ ԷՖԷՆՏԻԻ

Ի ՆՊԱՍՏ

Խասգիւղի Ս. ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ երկսեռ վրժարանի

ԱՐՏԱՔՈՍ ԿԱՐԳԻ ՓԱՌԱՒՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

1889 Նոյեմբեր 26 Կիրակի երեկ

Պիտի սկսի ժամ Հինգ տին ըստ Տաճկաց և պիտի վերջանայ ժամ 11ին

Պ. Պ. Հ. ԱԴԱՄԵԱՆ

Առաջնորդութեամբ Տեարց

Պ. ՄԱՂԱԲԵԱՆ ԵՒ Օ. ԻՒԻՐԵՂԵԱՆ

Պիտի ներկայացնէ Հայերէն լեզուաւ

ՍԷՐ ԱՌԱՆՑ ՀԱՄԱՐՄԱՆ

Թարգմանեալ ի հին արաբ.

Պ. Պ. Հ. ԱԴԱՄԵԱՆ պիտի կատարէ

Էքսօլի նշանաւոր դերը

Անձինք	
ԷՐՔՕԼԻ	
ՇԷՐՕԼԱՄՕ	Գ. Մաղաքեան
ԱՆՃԷԼՕ	Դ. Թրեանց
ՆԷՐՕԹԻ	Ե. Ֆասուլեանեան
ԲԱՍԹՕՌԱՆԻ	Յ. Պէնլքեան
ՔԱՌԼՕ	Պ. Պալթազարեան
ԱՆՏՐԷԱ	Ս. Պարոնեան
ԱՄՊՐՕՃԻՕ	Գ. Ծերունեան
ԼԻՎԻՍ	Տիկ. Ռ. Նուարդ
ԱՆԻՆՃԷ	Օր. Հ. Աստղիկ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՈՒԱՆՈՒՀԻ

ԷՖԵՆԴԻ ՕՐԻԱՆՈՅՑ

Պիտի երգէ լուսազգն հեղինակութիւններէ երիս կտորներ՝ մասնակցութեամբ ընտիր երաժշտաց՝ որոց բարեհաճած է առաջնորդել Ազգ. մեծանուն երաժշտապետ

ՏԻԳՐԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

"ԱՐՁԱԳԱՆՔ,,ի

Ներկայ 1889 թուականի Դեկտեմբերի սկզբից, կառավարութեան թոյլտուութեամբ, «ԱՐՁԱԳԱՆՔ» շաբաթաթերթը կը սկսի հրատարակվել ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ։

Սորանից մօտ 6 ամիս առաջ, վճռելով Աչխատանքը պատկերազարդ դարձնել, խմբագրութիւնս ընթերցողներին բացատրեց իւր նպատակը։ Աչխատանքի համակրողները թէ՛ Թիֆլիզում և թէ՛ մանաւանդ գաւառներում յարգելով մեր նպատակը, շտապեցին յայտնել իրանց ջերմ ցանկութիւնը՝ օր առաջ Աչխատանքը պատկերազարդ տեսնել։

Բազմաթիւ բարեկամական նամակներ մեզ համոզեցին, որ հայ ընթերցողը ըզգում է պահանջ ունենալու լուրջ ուղղութեամբ հասարակական շահերին ծառայող մի թերթ, որ մի եւ նոյն ժամանակ զարգացնի իւր ընթերցողների գեղարուեստական հաճոյքը։

Աչքի առաջ ունենալով այդ պահանջը, սկսում ենք պատկերազարդ Աչխատանքի հրատարակութիւնը, հաւատալով հասարակութեան գնահատութեանը եւ յուսալով, որ մենք կուենենանք բաժանորդների այնքան թիւ, որ անհրաժեշտ է մեր մեծածախք թերթը արժանավայել կերպով հրատարակելու համար։

Պատկերազարդ Աչխատանքը կը հրատարակվի այժմեան ծրագրով, աւելի մեծ դիրքով եւ աւելի ճոխ բովանդակութեամբ։

Լոյս կը տեսնէ շաբաթը մի անգամ, կիրակի օրերը։

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ԵՒ ՆԿԱՐՆԵՐ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ԱՐՁԱԳԱՆՔ»Ը կը պարունակէ հետեւեալ պատկերները եւ նկարները։

1) Պատկերներ հայրենի և օտար ժամանակակից ու պատմական գործիչների, հռչակուած պետական ծառայութեան, գիտութեան, գրականութեան եւ գեղարուեստի ասպարէզներում։

2) Պատկերներ արձանների, զանազան տեսարանների եւ պատմէնիներ գեղարուեստական նկարների։

3) Ուրուագիծներ, գծագրութիւններ լուսանկարներ տեղագրական եւ հնագիտական բովանդակութեամբ։

4) Ճարտարապետական, դրամագիտական և դրօշագրական նկարներ և պատկերներ։

5) Ծածկանկարներ և բառախաղ-թիւններ։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ԱՐՁԱԳԱՆՔ»ի համար պատկերների և նկարների փորագրութիւնները կը ստացուին պարբերաբար արտասահմանից և Պետերբուրգից։ Այս մասին Պետերբուրգում գործին հմուտ անձանցից կազմուած է մի առանձին յանձնաժողով, որ պիտի մատակարարի ՊԱՏԿԵ

էր անբիծ և անարատ· իւր ճշմարտասիրութեամբ, անկեղծութեամբ, հաստատութեամբ, հեզահամբոյր բնաւորութեամբ և առ եկեղեցին ունեցած անձնանուիրութեամբ յարգելի եւ յոյժ համակրելի եղած էր ամբողջ ժողովրդեան, որոյ աճումն ու բարգաւաճումը կ'ըղձար ու կ'աղօթէր միշտ սրտագին· ժողովուրդն եւս խուռն բազմութեամբ հետեւեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսներուն մինչեւ ի գերեզմանատուն ի նշան երախտագիտութեան և անկեղծ յարգանաց· եկեղեցւոյ գաւթին մէջ Արժ· Տ· Վահան քհնյ· Խոյեան և Պ· Յակոբ Մեղաւորեան սրտաղեղ դամբանականներով հանգուցելոյն արդիւնաւոր կեանքն ու ընտիր բարեմասնութիւնները ի վեր հանեցին ու գրուատեցին·

Հանգուցեալ Տէր Հայրն իւր ծերութեան վերջին տարիներուն մէջ իսկ չէր դադրած անխոնջ կերպով հովուել իւր հօտն և հոգեւոր մխիթարութիւններ ընծայել· Ճ· Ե· Վ·

ԿԱՐԻՆ 12 Նոյեմ. 1889

Ամէն անգամ որ եկեղեցւոյ տխրանուագ զանգակները կը գուժեն վարժապետի մը մահը·

«Խե՛ղճ մարդ, ո՛րչափ տառապեցաւ, արդեօք իւր թշուառ ընտանեաց վիճակը ի՞նչ պիտի լինի այսուհետեւ, Ատուած ողորմի» կըսէ ամէն մարդ, իր սրտի խորերէն քանի մը հառաչ, և իւր աչքերէն մէկ երկու կաթիլ արտասր թափելով դժբաղդ հանգուցելոյն յիշատակին համար, և առով ամենայն ինչ կը վերջանայ·

Այս տխուր խորհրդածութիւնն և սրտի այդ յուզումն ունեցանք և մեք երբ անցեալ ուրբաթ օր ի սեւ հող յանձնեցինք մեր Ադգ· վարժարանաց ամենէն եռանդուն, տոկուն և արդիւնաւոր դասատուներէն Պ· Մարտիրոս Շէյրանեան, որ հազիւ 21 գարուններ, 21 ձուրտ ձմեռներ ողջունելու դժբաղդութիւնն ունեցած էր· ի մանկութենէ սահմանեալ մեծ մարդ լինելու, Շէյրանեան՝ ի չնորհս իւր բեղմնաւոր մտքին և անձնձիր աշխատութեան, որոց կը միացնէր սրտի ազնուութիւնն, քաջաքիս Ադգ· վարժարանաց ուսմանց շրջաններն արագ աւարտեց· այլ, քանզի զուտակ էր չըքաւոր ծնողաց, զորս խնամելու նուիրական պարտականութիւնը շատ լաւ կզգայր, դեռ պատանի 17 ամեայ պարտաւորեցաւ ընդդրկել վարժապետութեան չքաւոր ասպարէզն, և կամ ճշդագոյնս ասելով՝ դատապարտիլ յամենայնում շղթայ իւր մտաց թռչին իւր սրտի կորովի զգացումներն, որք ո՞ գիտէ, քանի՞սն կը տրոփէին ճախրել վերասլանալ ի վեր յերեսս յառաջադիմութեան· Այլ անողոք մահը այս վիճակն ալ շատ տեսաւ խեղճ վարժապետին համար, և այսչափ կանուխ խլեց զնա իւր սիրելեաց գրկերէն, զրկեց զնա իւր մեծամեծ յոյսերէն, ու այսպէս շուտ վերջ դուսաւ յուսալից կեանքն Մարտիրոսին, որ իսկապէս մարտիրոս մ'եղաւ իր սրբազան պաշտօնին մէջ· Ցուզարկաւորութիւնը արժանավայել եղաւ, որպէս սովորութիւն է ի մեզ պատիւներ շռայլելու դիակին վրայ· Իւր աշակերտներն սեւազարդ մատներ ի ձեռին կը շրջապատէին դագաղը· ներկայ էին երեսփոխանական ու քաղաքական ժողովականաց մեծամասնութիւնը, Ուսումնական և Թաղ· խորհրդոց անդամք և բազմութիւն ծողովրդեան· Իւր ընկերակից վարժապետներէն երկուքը դամբանական ճառեր արտասանեցին, որոց ի լուր յարտասուս փղձկեցան հայկն յուզարկաւորք, որք ապա խումբ խումբ վարժարան դիմելով իրենց վշտակցութիւնն յայտնեցին Մեծ· Տեսչին և բոլոր վարժապետաց· Եւ ահա վերջ դուսաւ ամէն բան, ու տակաւին ոչ ոք գտնուեցաւ որ խորհէը դժբաղդ երիտասարդին ծերունի ծնողաց և մատաղատի եղբարց ու քերց վիճակին վրայ, որոց նեցուկը, յոյսը և մխիթարութիւնը թշուառ հանգուցեալն էր միայն·

Մաղթելով յերկնից հանգիստ բազմաչարչար հոգւոյ չուառ վարժապետին, կը բարեմաղթեմ ամենաանդադրեալ նուիրեալ դժբաղդ վիճակին հայ վարժապետին, զի ցորչափ անկեալ է հայ վարժապետին դիրքը, ցորչափ անքաջալեր և լքեալ կը մնայ սուրբ դիտութեան այդ արի մշակը, մեր կրթական վիճակն ալ պիտի մնայ միշտ ստորին և արգահատելի, և ցորչափ մեր կրթական այս ցաւալի վիճակին չուզուի դարման տանիլ, այնչափ ալ հարթած պիտի լինիմք մեր թշուառութեան և մեր կործանման ուղին· Թո՛ղ լաւ գիտնան զայս անոնք, որոց ձեռքն է մեր կրթական սուրբ գործոյն դեկը·

ՄՈՒՍՈՒԼ, 28 Հոկտ. 1889

Լրագրոյդ 1507 թուոյն մէջ Մուսուլի սեպտ· 7/19 թիւ նամակն կարդալով կը փութամ մի քանի տող յաւելցունել, ի մասնաւորի՝ յիշեալ քաղաքի Հայոց ազգին նիւթական և բարոյական վիճակն արտադրելով·

Պաշտաւոնական Առաջնորդ՝ հանգուցեալ Տ· Մելքոմ վարդապետ էր անբիծ և անարատ· իւր ճշմարտասիրութեամբ, անկեղծութեամբ, հաստատութեամբ, հեզահամբոյր բնաւորութեամբ և առ եկեղեցին ունեցած անձնանուիրութեամբ յարգելի եւ յոյժ համակրելի եղած էր ամբողջ ժողովրդեան, որոյ աճումն ու բարգաւաճումը կ'ըղձար ու կ'աղօթէր միշտ սրտագին· ժողովուրդն եւս խուռն բազմութեամբ հետեւեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսներուն մինչեւ ի գերեզմանատուն ի նշան երախտագիտութեան և անկեղծ յարգանաց· եկեղեցւոյ գաւթին մէջ Արժ· Տ· Վահան քհնյ· Խոյեան և Պ· Յակոբ Մեղաւորեան սրտաղեղ դամբանականներով հանգուցելոյն արդիւնաւոր կեանքն ու ընտիր բարեմասնութիւնները ի վեր հանեցին ու գրուատեցին·

Հանգուցեալ Տէր Հայրն իւր ծերութեան վերջին տարիներուն մէջ իսկ չէր դադրած անխոնջ կերպով հովուել իւր հօտն և հոգեւոր մխիթարութիւններ ընծայել· Ճ· Ե· Վ·

ԿԱՐԻՆ 12 Նոյեմ. 1889

Ամէն անգամ որ եկեղեցւոյ տխրանուագ զանգակները կը գուժեն վարժապետի մը մահը·

«Խե՛ղճ մարդ, ո՛րչափ տառապեցաւ, արդեօք իւր թշուառ ընտանեաց վիճակը ի՞նչ պիտի լինի այսուհետեւ, Ատուած ողորմի» կըսէ ամէն մարդ, իր սրտի խորերէն քանի մը հառաչ, և իւր աչքերէն մէկ երկու կաթիլ արտասր թափելով դժբաղդ հանգուցելոյն յիշատակին համար, և առով ամենայն ինչ կը վերջանայ·

Այս տխուր խորհրդածութիւնն և սրտի այդ յուզումն ունեցանք և մեք երբ անցեալ ուրբաթ օր ի սեւ հող յանձնեցինք մեր Ադգ· վարժարանաց ամենէն եռանդուն, տոկուն և արդիւնաւոր դասատուներէն Պ· Մարտիրոս Շէյրանեան, որ հազիւ 21 գարուններ, 21 ձուրտ ձմեռներ ողջունելու դժբաղդութիւնն ունեցած էր· ի մանկութենէ սահմանեալ մեծ մարդ լինելու, Շէյրանեան՝ ի չնորհս իւր բեղմնաւոր մտքին և անձնձիր աշխատութեան, որոց կը միացնէր սրտի ազնուութիւնն, քաջաքիս Ադգ· վարժարանաց ուսմանց շրջաններն արագ աւարտեց· այլ, քանզի զուտակ էր չըքաւոր ծնողաց, զորս խնամելու նուիրական պարտականութիւնը շատ լաւ կզգայր, դեռ պատանի 17 ամեայ պարտաւորեցաւ ընդդրկել վարժապետութեան չքաւոր ասպարէզն, և կամ ճշդագոյնս ասելով՝ դատապարտիլ յամենայնում շղթայ իւր մտաց թռչին իւր սրտի կորովի զգացումներն, որք ո՞ գիտէ, քանի՞սն կը տրոփէին ճախրել վերասլանալ ի վեր յերեսս յառաջադիմութեան· Այլ անողոք մահը այս վիճակն ալ շատ տեսաւ խեղճ վարժապետին համար, և այսչափ կանուխ խլեց զնա իւր սիրելեաց գրկերէն, զրկեց զնա իւր մեծամեծ յոյսերէն, ու այսպէս շուտ վերջ դուսաւ յուսալից կեանքն Մարտիրոսին, որ իսկապէս մարտիրոս մ'եղաւ իր սրբազան պաշտօնին մէջ· Ցուզարկաւորութիւնը արժանավայել եղաւ, որպէս սովորութիւն է ի մեզ պատիւներ շռայլելու դիակին վրայ· Իւր աշակերտներն սեւազարդ մատներ ի ձեռին կը շրջապատէին դագաղը· ներկայ էին երեսփոխանական ու քաղաքական ժողովականաց մեծամասնութիւնը, Ուսումնական և Թաղ· խորհրդոց անդամք և բազմութիւն ծողովրդեան· Իւր ընկերակից վարժապետներէն երկուքը դամբանական ճառեր արտասանեցին, որոց ի լուր յարտասուս փղձկեցան հայկն յուզարկաւորք, որք ապա խումբ խումբ վարժարան դիմելով իրենց վշտակցութիւնն յայտնեցին Մեծ· Տեսչին և բոլոր վարժապետաց· Եւ ահա վերջ դուսաւ ամէն բան, ու տակաւին ոչ ոք գտնուեցաւ որ խորհէը դժբաղդ երիտասարդին ծերունի ծնողաց և մատաղատի եղբարց ու քերց վիճակին վրայ, որոց նեցուկը, յոյսը և մխիթարութիւնը թշուառ հանգուցեալն էր միայն·

Մաղթելով յերկնից հանգիստ բազմաչարչար հոգւոյ չուառ վարժապետին, կը բարեմաղթեմ ամենաանդադրեալ նուիրեալ դժբաղդ վիճակին հայ վարժապետին, զի ցորչափ անկեալ է հայ վարժապետին դիրքը, ցորչափ անքաջալեր և լքեալ կը մնայ սուրբ դիտութեան այդ արի մշակը, մեր կրթական վիճակն ալ պիտի մնայ միշտ ստորին և արգահատելի, և ցորչափ մեր կրթական այս ցաւալի վիճակին չուզուի դարման տանիլ, այնչափ ալ հարթած պիտի լինիմք մեր թշուառութեան և մեր կործանման ուղին· Թո՛ղ լաւ գիտնան զայս անոնք, որոց ձեռքն է մեր կրթական սուրբ գործոյն դեկը·

ՄՈՒՍՈՒԼ, 28 Հոկտ. 1889

Լրագրոյդ 1507 թուոյն մէջ Մուսուլի սեպտ· 7/19 թիւ նամակն կարդալով կը փութամ մի քանի տող յաւելցունել, ի մասնաւորի՝ յիշեալ քաղաքի Հայոց ազգին նիւթական և բարոյական վիճակն արտադրելով·

Պաշտաւոնական Առաջնորդ՝ հանգուցեալ Տ· Մելքոմ վարդապետ էր անբիծ և անարատ· իւր ճշմարտասիրութեամբ, անկեղծութեամբ, հաստատութեամբ, հեզահամբոյր բնաւորութեամբ և առ եկեղեցին ունեցած անձնանուիրութեամբ յարգելի եւ յոյժ համակրելի եղած էր ամբողջ ժողովրդեան, որոյ աճումն ու բարգաւաճումը կ'ըղձար ու կ'աղօթէր միշտ սրտագին· ժողովուրդն եւս խուռն բազմութեամբ հետեւեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսներուն մինչեւ ի գերեզմանատուն ի նշան երախտագիտութեան և անկեղծ յարգանաց· եկեղեցւոյ գաւթին մէջ Արժ· Տ· Վահան քհնյ· Խոյեան և Պ· Յակոբ Մեղաւորեան սրտաղեղ դամբանականներով հանգուցելոյն արդիւնաւոր կեանքն ու ընտիր բարեմասնութիւնները ի վեր հանեցին ու գրուատեցին·

Հանգուցեալ Տէր Հայրն իւր ծերութեան վերջին տարիներուն մէջ իսկ չէր դադրած անխոնջ կերպով հովուել իւր հօտն և հոգեւոր մխիթարութիւններ ընծայել· Ճ· Ե· Վ·

ԵՐԿՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆ

Ինչպէս որ պատմագիր մը, երբ ձեռնարկէ գրել ազգի մը, ժողովրդեան մը և կամ անցեալ իրաց և դիպաց պատմութիւն, կը ջանայ խնամով հաւաքել և ծանօթանալ այն հնութեանց և ատանդութեանց որք, ժամանակակից, կարեն լոյս սփռել, կ'ուսումնասիրէ ձեռագիրներն, կը քաղէ ինչ որ գտնէ մատենից մէջ և երբեմն իսկ երկար ուղեւորութիւններ կը կատարէ ի խոյզ և ի խնդիր բոլոր ժամանակակից գրուածոց՝ լուսաբանելու և ճշդելու համար ինչ ինչ մութ և անստոյգ կէտերն որք կը ներկայանան իւր աչաց առաջ· Հապա երկար աշխատութենէ և տքնութենէ վերջն կը յայտնի մատամբ հաւաքել կարելոյն նիւթերն յօրինելու համար իւր պատմութիւն· Այն է խուզարկութիւնք երբեմն օգտաւէտ, իսկ շատ անգամ կը լինին անպտուղ և ոչ գոհացուցիչ· Այս և ուրիշ էական պատճառներով յօրինել փափաքած պատմութիւնն զուրկ չլինիր թերութիւններէ զուրս, հակառակ իւր ճգանց և փաստակոց, չէր կարողացած ընուլ և բառնալ·

Ինչ որ ճշմարիտ և անհրաժեշտ է պատմագրին համար, նոյնչափ և առաւել եւս է երկրաբանի մը համար· Երկիրն, ի մէն մի քայլափոխ՝ կը հանէ ի վեր թէ ունի իւր պատմութիւնն այնքան որոշ և հաւատարիմ որքան ի նմա բնակեալ ազգաց, ժողովրդոց և դիպաց պատմութիւնն·

Այն զգացումն որով կը միտինք գիտնալ թէ ի՞նչ եղան և ի՞նչ ըրին մեր նախնիք անյիշատակ դարուց մէջ՝ կը դրդէ նաեւ զմեզ խուզարկել և հետազօտել թէ ի՞նչ էր հնագոյն ժամանակաց մէջ, զոր ծոց և իրաց թատրն յորում երեւեցան անցեալ սերունդք, և այս՝ ոչ այլ պատճառաւ բայց միայն այն ներքին և անդիմադրելի համոզմամբ թէ երկրին պատմութիւնն անխզելի կերպիւ կապակցեալ է մարդկային ազգի պատմութեան հետ· Արդարեւ փորձառութիւնք կը ցցնեն թէ կլիմայի ո՛և իցէ փոփոխութիւն կ'ազդէ անհունապէս ընկերական բարուց և սովորութեանց վրայ·

Հասած է վայրկեանն պարզելու յաչս ժողովրդեան երկրի պատմութիւնն որ կարէ համարուիլ հիմն և նախաշաւիղ բոլոր գիտական բացատրութեանց·

Նախ հարկ է ըսել թէ երկիրն ունեցած է իւր պատմութիւնն· Եթէ երկիրը նկատենք ծնունդ և ապրիւրն բոլոր կենաց և զարգացման, որպէս է այժմ, կը տեսնենք զի ունեցած է ժամանակ խառնելոյ և փոփոխելոյ ըստ օրինաց բնաստութեան և գործնականութեան որք իրեն յատուկ են· Այս ամէնքը կը ցուցնեն թէ արդարեւ երկիրն ալ ունի իւր յատուկ պատմութիւնն·

Ինչպէս ազգաց պատմութիւնն, երկրին պատմութիւնն եւս հիմնեալ է վաւերական փաստերու և յիշատակարանաց վրայ որոց ճշմարիտ նշանակութիւնն և մեկնութիւնը՝ խղճամիտ և հմտաշատ քննադատութիւնք և ուսումնասիրութիւնք միայն ի վեր կը հանեն և կը լուսաբանեն· Բայց օրպէս քաղաքական պատմութիւնը, բնական պատմութիւնն ի սկզբան ստիպեալ է դիմել ենթադրութեանց և վարնելով յառաջ ընթանալ ի լոյս իրաց և դիպաց որք կը թուին անստոյգ և համարիպ ժամանակաց յեղաշրջմանց մէջ·

Սկզբնաւորութեան խնդիրը, պարզ է ըսել մի անգամ ընդ միշտ, մարդոց համար պիտի լինի յաւիտենապէս անլուծանելի, և թէ անդիմադրելի հեռաքրքրութեամբ չարժեալ, մարդ աշխատած է միշտ լուծել զայն· Այս տեսակ խնդրոց համար միշտ պատասխան կայ· «Ատաց Աստուած և եղեւ» Ամէն ազգաց նուիրական մատեանք կ'սկսին Ծննդոց գրքով մը յորում կը տեսնուի թէ Աստուած ստեղծելով և հաստատելով զերկիր, ի ստեղծմանէ մինչեւ ցայսօր, կը կառավարէ իւր դրած օրինաց·

Այն գաղափարն զոր ներկայ դարն կազմած եւ ներշնչած է Աստուծոյ կատարելութիւն եւ բնութեան վրայ՝ չներեր մեզ հաւատալ այն քմահաճոյից թէ մէկ ակնթարթի մէջ ի գոյ էած զերկիրն հանելով մշտնջենական անգործութենէն· Աւելի բնական եւ միտգայան կրօնական կ'երեւի մեզ մտածել թէ, փոխանակ թատերական վաղանցուկ և յուսախափ տպաւորութեանց եւ ազդեցութեանց տակ ճնշեալ մնալու՝ Աստուած բնութեան օրինաց ներդաշնակութեամբն կը յայտնուի մեզ հանապազ ամէն ուրեք, այն օրինաց որովք կը կառավարուին տիեզերք համալրն, որք նաեւ բնութեան օրէնքներն են·

Այս օրինաց ընդհանուրն է թէ ամէն կենդանի էակ յառաջ եկած է ծնունդական գործողութեամբ· Ի՞նչու համար երկիրն բացառութիւն կազմէ այս տիեզերական օրէնքէն· Ինչո՞ւ համար արեգակն, կենաց եւ ջերմութեան այս անսպառ աղբիւրը, չլինի մայրն մոլորակաց որք որպէս մանուկն իւր մօրն սոնքէն, կը թուին տակաւին կախեալ իւր կենդանածին ճառագայթներէն·

Այս ենթադրութիւն զոր հզօր փաստերով անմահն Լաֆլա կը բացատրէր, ներկայ ժամանակիս մէջ նաեւ կ'ընդունին բազում հոյակապ գիտունք· Արեգակն, որպէս կը տեսնուի հեռադիտակով, կազմեալ է հեղուկ կամ հաստատուն կեդրոնէ մը շրջապատեալ երկու կազային մթնոլորտներով որոց արտաքինն, լուսագունդ (phoposphère) է լուսաւոր եւ ներքին մասն մթապատ· Աստեղագէտք կը նկատեն մոլորակներն իւր մասունք անջատեալք այս երկու մթնոլորտներէն և նետուած յանհունութիւն կեդրոնախոյզ զօրութեան ազդեցութեամբն·

Այս տեսակէտով հեշտ է ըմբռնել թէ մոլորակք յաջորդաբար դուրս եկած են մայրական—արեգնային—ծոցէն, քանի որ իրենց յատուկ շարժման համար ժամանակն որոշուած և կատարուած է· Անտարակոյս մեծապէս նպաստած են այս յաւիտենական գործողութեան մեքենագիտական եւ բնագիտական օրէնքներն, բայց թէ միայն այսչափ բաւական համարուած է իրենց կազմութեան եւ գոյութեան, երբէք չենք կրնար ընդունիլ, քանի որ յաւիտենական կենաց գաղափարն ունինք ի մեզ· քանի որ գերազոյն եւ ամենիմաստ արհեստաւորն (suprême arusan) դրած եւ զետեղած է ամէն ինչ ի բնութիւն ճարտարահիւս ձեռամէն որոյ տակ կը կառավարուին տիեզերք համայն եւ կ'ընթանան ի կէտ անդր՝ գնելով եւ պարզելով մեր առջեւ յաւիտենականութիւնն·

Դիւրին է հասկնալ թէ երկրաբան (geologue), իբրեւ պատմագիր երկրի, կը ջանայ քաղել իւր շէնքին, — պատմութիւն — առաղձն բնութենէն, իւր բոլոր խուզարկութիւնք, նպատակեալ, կը ձգտին ի մի հաւաքել փոփոխութեանց և յեղաշրջմանց շարքերն որ տեղի ունեցած են երկրագնդին վերայ և դասել զայնս անդադրեալ ի ժամանակս անդ յորս պատահած են, այնպիսի եղանակաւ մը իբր թէ այն ամէն երեւոյթք և պատահարք, սկզբնաւորութիւնք և վախճանք, բարեշրջմունք և քանդմունք, յաջորդաբար, կը կատարուին և կը հանին մինչեւ մեր օրերն երկրի վերայ· Երկրի վերայ գտնուած քարերն և ժայռերն, իբրեւ մատնի մը երեւներն, ունին այն կարեւորութիւնն և նշանակութիւնն յաչս երկրաբանին ինչ որ գրութիւնք և արձանագրութիւնք, դրամք և մատեանք, աւանդութիւնք գրաւոր և բերանացի թան կագին և պիտանի են պատմագրի մը համար· Արդարեւ ապառաժք կենդանի և հաւատարիմ վկայներն են այն բոլոր անցեալ երեւոյթից որք տեղի ունեցած են երկրագնդին վերայ·

Հապա ներկայ դարուս սկզբներն գիտունք ոմանք սկսան լրջութեամբ զբաղիլ երկրի կազմութեամբն և կ'աշխատին հաւաքել վաւերական նիւթեր յօրինելու երկրի կազմակերպութեան պատմութիւնն· Օգտակար խուզարկութիւնք կատարուեցան եւ հետզհետէ կը կատարուին ցարդ ամէն երկրաց մէջ, բարձր լերանց վերայ որպէս նաեւ ընդարձակ ծովուց խորերն· Երկար եւ յամառ վտանգաւոր ուղեւորութիւնք, ի բեւեռս, ի հասարակածս, ի խաղաղական և այլ ովկիանոս, մեծ լոյս սփռեցին երկրի ամէն մասանց վերայ եւ շատ մը մութ, անմատչելի եւ թաքուն կէտեր պարզուեցան եւ մեծապէս նպաստեցին խնդրոյն լուծման·

Նոյնպէս երկրաբանական ինչ ինչ խաւուց, քարայրներու և գետնափոր գերեզմանաց մէջ գտնուած և երեւան եկած հնագարեան կենդանեաց մնացորդք —բրածոյք—այս բանին շատ նպաստեցին ի մեծ գոհունակութիւն գիտակեր ժողովրդեան· Այս բրածոյից ոմանք, կատարեալ և ամբողջ, կը պարզեն խնդրոյն մի մասն, իսկ ոմանք անորոշ և թերի, կը կարօտին բացատրութեան և հետազօտութեանց· սիրութեանց որք վաղ կամ անագան կատարուելով մեծ մշուշ պիտի տան արդէն սկսեալ աշխատութեանց և նորանոր խուզարկութեանց պիտի ստիպեն զգաուս·

Երկրին պատմութիւնը կը պարզէ մեր առջեւ իրողութիւններ որք, ճիշտ և որոշ, խորապէս կը տպաւորեն մեր մտաց մէջ մեր մելրակին խիստ հնութեան գաղափարն, և փոփոխութեանց սքանչելի յաջորդութեամբ կը հաստատեն իրաց ներկայ վիճակն· Նոյնպէս կը սորվեցնէ մեզ թէ լերինք և հովիտք յանկարծական կերպիւ կազմուած չեն այնպէս որպէս կը տեսնենք մենք այսօր, այլ ասպիճանարար երկարժամանակեայ գործողութեամբք որք այժմ մեր աչաց առաջ կը կատարուին· Կը տեսնենք թէ երկրի մէն մի կէտն զոր կը պրպտենք՝ կրնայ ըսել մեզ իւր պատմութիւնն եթէ հարցնելու եղանակն գիտանք· Աւելի զարմանալի այն է որ կը գտնենք թէ տեղոյց և անատոյց ցեղերն որք կը բնակին և կը տեսնուին այժմ երկրի վերայ և ծովուց մէջ, չեն նախնական ցեղերէն որք կանխած են ուրիշ ցեղեր և այս վերջինք ըստ իրենց կարգին, ուրիշ ցեղերն· Այս կերպիւ կը տեսնուի թէ կենդանի էակք յերկրի ունին իրենց պատմութիւնն որպէս նաեւ անշարժ նիւթն· Այս հրաշախառն պատմութեան սկիզբն կենդանութեան էակք չենք նշմարեր այլ ստորին ձեւեր, անկերպարան վիճակներ, ինչպէս ովկիանոսաց տիվերուն մէջ տեսնուած անկազմ և լոյծ ճճիներն· Ամենէն վերջը, մարդ էակն կ'երեւի երկրի թատերաբեմին վրայ, խոհուն, աշխատասէր, յաջթական ընդդէմ բնական զօրութեանց, գերիշխան տէր, նուաճելով մի զմիոյ կ'ի մինչ խորթ ոտանց կը լինի ուսանիլ և ճանչնալ այն օրէնքներն որք կը կառավարեն զտիեզերս·

Այս ընդհանուր տեսութենէն, նախքանէն, վերջն պիտի աշխատինք մի քանի յօդուածոց մէջ ընդլայնել եւ ներկայացնել երկրի պատմութեան գլխաւոր մասերն, որոշ գծերն եւ վաւերական տարրերն որոնց վերայ հիմնելով մեր փաստերը պիտի սկսիմք երկրի անցեալ, ներկայ եւ ապագայ վիճակն ածել ի հանդէս առաջի· Ներում ստ մեզ ըսել թէ արդարեւ մեծ յանդգնութիւն է ճառել այսպիսի խնդրոյ մը վերայ որոյ լուծման վերջին բառն չէ արտասանուած տակաւին եւ շատ դարեր եւս մարդկութիւն չպիտի կարենայ երբէք ըսել, բայց մինչեւ հիմա եղած եւ կատարուած հետազօտութեանց, գիւտից և սոյն նիւթին վերայ գրուած այլ եւ այլ մեկնութեանց եւ բացատրութեանց օժանդակութեամբն կը յուսամ թէ խնդիրն ըստ բաւականի պարզուած, լուսաբանուած կը ներկայանայ այժմ քան երբէք·

1889 հոկտ· 25 Մ· Ս· ԷԿԻՆԵԱՆ

Կ· Պոլիս Հանդէս-Եբէր-ով

ՏՈՒԹ· Ս· ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզու բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տոքթ· Ի Արապեան իրեն մասնաւոր ճիգ ընծայած է սրտի և կուրծքի հիւանդութիւններու· Սոյն հիւանդութիւնները Բարիզ բրոֆէսէօր Բոթէլի մասնարաժնին մէջ մասնաւոր խնամքով ուսումնասիրած է և 12 տարիներէ հետէ յարատեւ այդ հիւանդութեանց վրայ կ'աշխատի·

Այս հիւանդութեանց մասնաւոր ուսումը միւս հիւանդութեանց վրայ կատարեալ հմտութեան պէտք ունի և Տեարք բժշկք գիտեն թէ երբեմն որչափ դժուար է անոնց սկզբնական պատճառները գտնել·

Ուստի կը յուսայ թէ դժուարանճիւռ պարագայից մէջ Տրք· բժշկք եւս իրեն դիմել պիտի բարեհաճին·

Գիւղական յամախորդաց դիւրութեան համար երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 8էն 10ը կամուրջի դիմաց Քիւշիւկեան գեղարանը պիտի գտնուի, Պոլսաբնակ յամախորդաց համար Մուսալա ճատուկ յատուկ տուն վարձած է ուր ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջը հիւանդները ձրիաբար կ'ընդունի· 919 1—16

Ա. Զ. Գ.

ՏՈՒԹ· ԴԱՐԻԵԼ ՀԷՔԻՄԵԱՆ

Որ Ամերիկայէն նոր վերադարձած է մայրաքաղաքս, շարաթը երեք անգամ, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 6 էն 10 կը գտնուի Ալէքեան դեղարանն, ի Պոլիս մեծ մասքի դէմ· Տոքթորը կը ինամէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ և մասնաւորապէս ափրոտիքեան ախտերը· Միւս օրերը կը գտնուի մի և նոյն ժամերուն իւր տունն ի Բերա Թէփէ-Պաշը թիւ 8· 861 18—27

ՏՈՒԹՈՐ ՏԱՏՈՒՐ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՄԱՆԱՑ

ԱԿԱՆՋԻ, ԿՈՒՈՐԴԻ, ԲԵՐԱՆԻ ԵՒ ՔԹԻ

Հիւանդութեանց

Վ. ԿԱՅԵԱԼ, Փարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի նշանաւոր մասնագէտ դասատուներէ· ՓՈՐՁ ԱԿԱՆՋԻ-ով երեւելի հիւանդանոցներու մէջ ունեցած աշխատասիրութեամբ·

ԽՈՐՀՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Բերա—Կէս օրէն մինչեւ ժամ 9ը, Պոն Մարշէի մօտ Իլանի փողոց Թիւ 9, իւր բնակարանը·

Պոլիս·—Ժամ 9½ էն Պաշէի Գաւառ, Ակիրեան Դեղարան·

Երկուշաբթի, Բերա և հինգշաբթի Պոլիս՝ աղքատաց Դրի· 824

Ց. ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

ՄԵԾ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

1853

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌՈՒՆՈՑ

Թիւ 27 Ֆինճանճրար Սքանպոլ

Թիւ 472 Մեծ փողոց Բերայ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ԿԱԶՄ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԱՅԼԵՐ

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ

ՏՈՒՄԱՐՔ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ Ի ՀՐԱՄԱՆԻ

Տպագրութիւն

Այցեստս, Հաշուեցոյց, Շրջաբերական, Հրաւիրագիր, Նամակազարդս եւն. եւն. եւն.

☞ Ցանկնարարութիւնք խնամով եւ փութով կը կատարուին:

ՏՕՔԹԷՕՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

Մանկաբարձ եւ մասնագէտ բժշկ կանանց տղայոց եւ ծննդական գործարանաց վերաբերեալ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, որ ի Փարիզ կատարելագործած է իւր արհեստն, հաստատուած է Բերա, Պէօյիւք Բարտաք Գարու 5 թիւ տունը, ամէն օր կէս օրէն մինչեւ երեկոյ հիւանդ կ'ընդունի, ուր շաբաթաթի օրեր ձրիապէս կը գարմանէ· նաեւ ըստ առաջնոյն առաւօտեան Գասը Գիւղ իւր բնակարանը կը գտնուի· 834 16—25

AU GRAND RABAIS

ՏԻՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐՈՒԹԵԱՆՑ

360, Բերա Մեծ Փողոց, 360

(ՍԷՆԹ ԱՆԴՐԷԱ ԷԿԵՂԵՑՈՅ ԴԷՄ)

Վաճառատունս գործառնութիւններն այժմ ընդարձակուած եւ մեծերն ստուարացած լինելով, յառաջիկայ ձմեռն եղանակին համար յատկապէս փարիզեն բերել տուած եմք վերջին նորութեանց համաձայն բազմատեսակ ընտիր նիւթեր, ինչպէս շրջազգեստի զանազան կերպասներ, բանուած քսութիւններ, կարնիթիւններ, գազմիրներ, բթի տուա, ֆանթէզի քաստօրներ, հովանոցներ, գօրսէներ եւն·

Վաճառատունս սկզբունքը լինելով ՓՈՔՐ ՇԱՀՈՎ, ԸՆՏԻՐ ԱՊՊԱՆՔ ծախել իւր յամախորդները գոհացընելու և հետեւապէս բազմացնելու համար, կը հրաւիրէ յարգդ հասարակութիւնն պյտելել, ոչ թէ «Շաբ» վաճառատունն անձամբ համոզուելու համար սոյն ճշմարտութեան·

Այս առթիւ կը ծանուցանեմ նաեւ թէ պէտ և այլ ապրանքներ օրոց վրայ պէտ եւս մտադիր եմք գործածել մեր գործառնութիւններն, «յոյժ ածան» գնով պիտի ծախուին յայսմ հետէ· սոքա են ֆանելա շապիկ, գուլպայ, թաշկինակ, մատաքլամբ վարագոյրի թիւլ քրօշէ և այլն·

6—12 90 ՏԻՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԻՐԱՍԷՐԻՐ

Թուղլու եաչ հինտ կէօնի օն պէշ պին ատէտ, պէհէր քիլօսը եէտի զուրուչա·

Թուղլու եաչ Ավրօփա կէօնի օն իքի պին ատէտ, պէհէր քիլօսը եէտի պուչուգ զուրուչա·

Իզմիր քէօսէյէի օն պէշ պին ատէտ, պէհէր քիլօսը օն տէօրթ պուչուգ զուրուչա·

Թուղլու Գուրու Գայսէրի կէօնի, օն իքի պին պէշ եիւզ ատէտ· պէհէր քիլօսը սէքիզ զուրուչա·

Պէյքօզ տապաղխանէսի իչուն միւնագասայա գօնուլան մէգքիւր էշեա թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինը սանիի բուսմինն երմի տօգուզընճը կիւնի թէքբար միւնագասալէրի իճրա օլունճաղընտան իթասընա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքերի լէվազիմաթը ուսմիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր·

23 թըշրինը սանի 1889 922

Նօ· 16 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՈՒ ՍԻՐԱՍԷՐԻՐԻ

Մէքթէպի Թըպպիէյի Շահանէ շակիրտանէրնը թէատրիսաթը իչուն միւպայիս օլունճաղ եիւզ օն իքի գալէմ էճզաի թրպպիէյէնն մէճմուը եիւզատ իքիսի թէնղիլ օլունմադ իւզրէ օն եէտի պին իքի եիւզ օն զուրուչա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի սանիի բուսմինն երմի սէքիզնճի կիւնիւ գարարը վերիլիճէկնէն իթասընա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքերի լէվազիմաթը ուսմիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր·

23 թըշրինի սանի 1889 923

Նօ· 17 1—3

Աշխատաւոր Ս· ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՕՐԱՆԹԷՈՆ AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա-Ս

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնդոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերաց Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 31

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առուագրելոց, որք ունիմք լիազօր խլմանութիւն կատարելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ գռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՂ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ գռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ գռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլխին ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 գռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Հասան Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Ցօռկիատիս խան.

ԾԱՆՕԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատերք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն ՁԱՍ, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն.

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամիսներ չաքաթ մը կը տևէ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ըլլէ ջուրի և խոնաւութեան։ Եթէ կամ ուրիշ ապակուներ դիւրաւ կը վերցուին թանձրամած յարթով մը, առանց փ ներելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կապանատուները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկան խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկին հետք չմնայ։ Այս փայլուն հեղուկն բանել, կամ՝ ապակեղ տարով մը կամ՝ վրձնով։ Թրջուած մաղեր՝ որոնց ինքնին կը շոշնայ։

Զգուշանալ կեղծերն

Ընդհանուր հեղինակատերն է ԷՍՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՆԱՆ։ Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 78

Բոլոր ոտքի մայրաքաղաքս վաճառականներին ոմանք, տեսնելով այն յաջողութիւնը զոր Ռուսական քաուչուկ մանուֆակտուրան (լառնէ) կը վայելէն վերջին երկու տարիներս՝ իրենց վայելչութեամբ և հաստատութեամբ, այս տարի բերել տուած են ուրիշ երկիրներէ մանուֆակտուրաներ, որք կը կեղծեն ոչ միայն ներքսի վրայ գրուած կնիքներուն ձեւերն և գոյները, հապա նոյնիսկ կարմիր եռանկիւնը, պարտանձին կը հանարիմ հասարակութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել այս կեղծերուն վրայ, ի վերուստ ներկայացնելով ռուսական մանուֆակտուրաներուն ճշմարիտ նշանները՝ օրինակներն, որպէս զի Ռուս և Ամերիկեան ընկերութեան արտադրութիւնք, որոց միակ ներկայացուցիչն եմ յԱրեւելս, չչիսթուն յիշեալ կեղծերուն հետ։

Կարելի է Ռուսական ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐԸ գնել իմ վաճառատունէս, Մէյտանցք փողոց, Թիւ 54 և 56 (Պոլիս) և հետեւեալ վաճառատուններէն։

Կ. Պոլիս, 8 Նոյեմբեր 1889 ԷՄ. ՄԷՐՃԱՆՈՑ

1. Միլ և էօն Արդիքլ, Պահչէ Գարու, Թիւ 21
2. Իպիտոր, Մեծ փողոց Բերայի, Թիւ 433
3. Վէնդուրա եղբարք, Եիւքսէք Գալաթրրմ, 633։

Ծան. Գնուած ատեն ուշադրութիւն ընել թէ յիշեալ նշանները կան մուճակներուն վրայ։ 907

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏՈՒԼՑ ՆԻՒԹՈՑ Ս. ԾԱՐԱՆՑ ԼՈՆՏՈՆԻ «ԹԱԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս դեղագուրեաները շատ խիստ են, և անբաղդատելի են իրենց բուրման առատութիւնն և տեւականութիւն։ Աւարտիկ անոնցմէ մէկ քանիին անունները.

ԹԷՆԻԼ ՎՈՒՏ (Թենիլի փայտ)	ՄԱԳԹՕԼԻԱ
ՎԱՐԴ ՎԻԼԼԻՔ (Մանր շամ անուառաց)	ՇՈՒՇԷ ԳԼԷՊ
ԼԻԼԻ ՕՎ ՏՇԷՆ ՎԱԼԼԻՅ (Շուշան Հովտաց)	ԷՆ. ՊՈՒՔԻ
ՈՒՆԱՐՊ ՐՈՍ (Հերոսակ վարդ)	ՊԱԼՄԵՐՍՏՈՆ
ԳՈՒԼՊ ԷՅՆԻ. ՊԼՈՍՍԷՄ	ԼԻԼԱՆ ԹԼԱՆ
ՀՈՒԱՆԳ ՀԷԼԻՈՏՐՈՊ	ՕՐՈՒՌՆՆԱՓՍ
ՍՓԼԻՆԳ ՍՈՒՆՍԷԹ	

Այս և տասնեակ ուրիշ հատուածներ մեծ հռչակ հանած են իրենց փոքր սրբութեանց, ազնուականութեան և բարձր գեղուն մէջ իրենց հոտին փափկութեան և տեւականութեան համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳՈԼՈՒՆԻՆ ՁՈՒՐ։ Ուրիշ ոչ ոք գործարանիներ եղած են դերազանց։ Մէկ փոքր միայն կը բաւէ։

ՕԹԱԼԻՆ ՓՈՇԻ ԳԻՊԻՖ ՀԱՄԱՐ։ Այս փոշին յաջողած է մինչև հիմա բոլոր գործած հանձներուն ամէն և բնականած է անուանականութեան և բարձր գովեն։ Գինովոր գոյնին փափկութիւն կուտայ, առանց հետք թողու, մարմնոյ կը պահպանէ արեւէն, հովեն, ի փշոտնեաց կ'ազատիլ։

Վերջերէն զգուշանալու համար, պէտք է գիտել միայն Կ. Պոլսոյ միակ գործակալին ԷՍՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՆԱՆ

231 Անգլիական ընդհանուր մթերանոց Թիւ 95 և 97, Եիւքսէք Գալաթրրմ, Թրամուէյից կայարանին մօտ, Վոյվոտայի պահականոցին կից։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

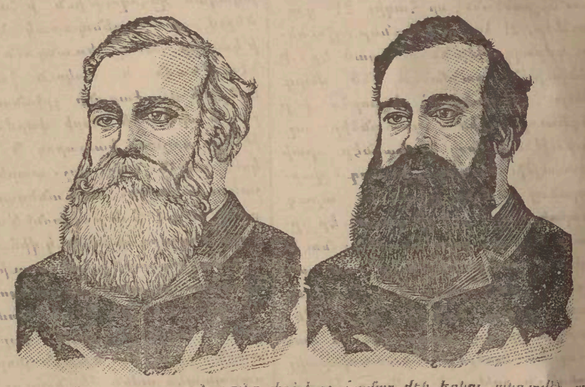

Նոր գլուա մ՝ այս սապրուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամն, առանց ուրիշ ո և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՑՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Ոչինչ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երևոյթը տալ։ Ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'ոչնչացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մարմնի։ Ուշադրութեամբ կարդա

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Արուանը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սանրակի մը մէջ, յետոյ բարակ ալտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած բունդով մը թեթև կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերն թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչև որ հեղուկը չոքիանայ։ Բոլոր սազերը սանրելով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամ բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Ամամը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածուիր մորուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ եթէ բնականաբար վերջէն դէպքն և ձեռները լուալու է ա՛ի զգուշութիւն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքալով, ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թեթևապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեղծրոնատեղի ԷՍՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՆԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 77

ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ԾՈՂԿԱՖՈՒՆՔ.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆՔՈՎ, ՄԷՐՄՈՆՈՑ ԳՈՑՆԷՐ, ՍԻՐՏ ԾՈՂԿԱՖՈՒՆՔ, ՍԻՐՏ ԹԷՐՊ։

Ընդամուտ մը փորձ պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթերէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելոյն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խիստ նրբերեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուքները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ։ Հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները հանդարտեցնելէ։ Ընտիր կ'ընէ մորթի սեւուցը, երեսի և ձեռքի ցաւերը, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ սա ամէն բանով՝ անկարելի ինչ մանուկի թէ արհեստով գեղեցկացուցածէ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիս Եղբք։ Ընդամենուի սարքիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիական դեղագործներու քով։

Կ. վաճառուի ամէն Քանչիլ եղարց Բրիտանական դեղարանը. 433 Մեծ փողոց Բերայ, Իսմէն Գարուանս, Գալաթիա, Եիւսէք Գալաթրրմ 95 և 97. Գիւլշիլիէն Նլբարց քով 77 Էմին Լօնիլ—, 51 Եէնի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իպիտոնի քով Մեծ փողոց թիւ 428։ 61

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 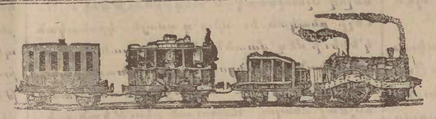 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻՋԻԿՈՒ—ԷՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 3 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻՋԻԿՈՒ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՄԱՆԱՄԱՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առաւօտ	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 30	12 ..	1 30	2 ..	2 30	3 ..	4 —	4 30	5 ..	5 30	6 —	6 30
Գումպուրու	6 9	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 —	9 11	39 12	13	1 39	2 8	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9
Եէնի-գուրու	6 43	7 13	7 43	..	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 43	12 17	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43
Տաուտ փարտ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Սամատ խան	6 49	7 19	7 48	..	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	1 48	12 22	1 49	2 17	2 49	3 18	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49
Եէնի-գուլէ	6 51	7 23	8 1	8 22	8 51	9 21	9 53	10 23	10 53	1 51	12 25	1 54	2 20	2 53	3 22	4 24	4 54	5 23	5 55	6 25	6 55
Պարիզիւզ	7 9	7 34	8 12	8 39	9 6	..	10 4	10 34	11 6	12 6	—	2 6	..	3 4	3 36	4 34	5 6	5 34	6 8	6 36	7 6
Ս. Թէֆանոս	7 18	..	8 21	8 52	9 15	..	..	..	11 15	12 16	—	2 15	..	..	3 45	..	5 15	..	6 26	..	7 15
Գեւրիք Զէք.	..	..	..	9	3	..	..	..	..	12 24	—	..	..	..	..	..	..	..	6 34	..	..

ՔԻԻՋԻԿՈՒ—ԶԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼՍԻ

ԹՈՒՄԱՆԱՄԱՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առաւօտ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	51	43
Գիւրէ Էք Զէք.	..	6 50	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1 20	..	..	..	..	..	..	6 15	..	..
Ս. Թէֆանոս	6 30	7 —	..	8 —	8 30	..	..	9 30	..	..	11 26	1 30	..	2 30	..	4 ..	..	5 30	..	6 27	..
Պարիզիւզ	40	7 10	7 40	8 11	8 40	..	..	9 40	10 10	10 40	1 37	1 40	..	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 42	7 5
Եէնի-գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	..	9 54	10 24	10 52	11 51	1 25	1 53	2 2	2 54	3 21	4 23	4 53	5 54	6 24	7 —
Սամաթիա	6 56	7 26	..	8 26	8 56	9 29	..	9 58	10 28	10 56	11 55	1 28	1 57	2 28	2 58	3 25	4 27	4 57	5 58	6 28	..
Տաուտ փարտ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Եէնի-գարու	7	2 7	32	..	8 32	9	2	9 34	10	4	10 34	11	2	12	1	3	3 2	3	4 3	61	4 33
Գումպուրու	7	8 7	38	7 59	8 38	9	8	9 38	10	8	10 38	11	7	12	8	1	38	2	7 2	38	3
Կ. Պոլիս	7	16 7	46	8	7	46	9 16	9	6	10 16	10 46	11	15	12	16	1	46	2	15 2	46	3

Փոքր ծրարներն սնխարիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Պարբիդիւզ կամ՝ Եէնի Հեռի կայարանց միջև բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ։ 196

ՔԻԻՆ ՐՏ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուր ամէն երեքշաբթի կը բանի Լիւբէք և Մարսիլիա փոխ-

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	7718	Գանգէսիա	4981
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4530
Սերվիա	7391	Սամարիա	3[illegible]
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2[illegible]
Բավարիա	5587	Ադրաս	2[illegible]
Սեքսոնիա	5517	Պարանոա	2[illegible]
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2[illegible]
Սիթիա	4557	Բայմիրա	1998
Ալէքսօ	2148	Թրինիտատ	1955
Գէտար	1876	Մորոգոս	[illegible]
Շերպուրկ	1614		

Մ-ը-ն-ն ընդհանուր, նաւապետ Մարսէյ, դեկտ. 14ին Լիվերպուլէն աստ կը պասուի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՅՈՒՆ ի Գ-ի-ի-ի-ի Թիւ 1, Քիւշիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա 910

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիւբէք-ի և Մարսիլիա-ի փոխ-

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանդուս	4200	Սֆինքս	[illegible]
Ֆէրոս	4000	Օսանիա	[illegible]
Օսմանիյէ	4000	Դէրթիա	[illegible]
Լեսսեպս	3250	Բէրս	[illegible]
Թիպս	3250	Լոդիս	[illegible]
Մակասար	3250	Օրիոնա	[illegible]
Մարիսթիա	3250	Լեսիկ	[illegible]

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԼԻՍՍՈ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

276 31, Ճէյմս Սգրիդ, Լիվերպուլ

ԿԱՊՈՒՏ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑ ՄԱՆՐԱՊԱՏԿԵՐ

Ղալաթիա Պէօյուք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէններ, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէններ, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Գերմանիի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիէն, Իտալիէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սոց կը ետ կը տրուի ցնդեղով փոխագրութեան ծախքը։ 86